

Uus skeem

Eesti Päevaleht tutvustab uut kõrghariduse rahastamise süsteemi ja seda, kuidas vastutus konkreetsete koolide vahel jagunema hakkab. lk 2–3

Ratase kindel võit

Korvpalliliitu valiti järgmiseks neljaks aastaks juhtima Jüri Ratas, kes spordiala uuendamisel loodab kogu korvpallirahva abile. lk 15

Pilgud lakke

NO99 teatri lage kaunistab monumentaalmaal, millesarnast pole viimasel 50 aastal maalitud. lk 14

Mitte pelgalt parteibroiler?

Värske minister Taavi Rõivas tunnistab, et on valdkonnaga siiani peamiselt paberil tutvust teinud, ent lubab hakata end päriselt muredega kurssi viima.

lk 8–9

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 285 | TEISIPÄEV, 18. DETSEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

FORUM CINEMAS SOOVIB

RAHULIKKE JÕULE

JA UNUSTAMATUID
KINOELAMUSI PARIMAS KINOS

KINGIKS KINOPILET

4 TK (KA 3D-FILMIDELE) 19 € (TAVHIND 32 €) OSTA KINOKASSAST VÕI PRISMA INFOLETIST
COCA-COLA PLAZA, EKRAAN, ASTRİ | WWW.FORUMCINEMAS.EE

FORUM CINEMAS

JUHTKIRI

Dubleerimine pole tont

Tartu ülikool vähendab vastuvõtuks avatud õppekavade arvu. Õppekavade arv Tallinna ülikoolis väheneb. Tallinna tehnikaülikool vähendab vastuvõtuks avatud õppekavade arvu. Maaülikooli õppekavade arv väheneb. Kunstiakadeemia vähendab vastuvõtuks avatud õppekavade arvu. Muusika- ja teatriakadeemia vähendab õppekavade arvu.

Need laused korduvad refräänina haridusministeeriumis valminud dokumendis, mis paneb paika ülikoolireformi kontuurid. Reformis on veel palju segast, millest praegu saavad ilmselt täiel määral aru vaid haridusminister, ministeeriumi kantsler ja kõrghariduse osakonna juhataja, kuid üks on kindel: eri ülikoolide vahel pannakse paika kindlad vastutusvaldkonnad, vähendada tuleb dubleerimist ja teatud valdkondade puhul peavad ülikoolid tööjaotuse kokku leppima.

Jah, on erialasid, mille dubleerimine oleks tõesti mõtetu. Näiteks loodusteadused ja arstiteadus nõuavad ülikoolidele laboreid, mistõttu oleks narrilt kulukas üht ja sama asja õpetada-uurida mitmes kohas. Eelkõige humanitaar- ja sotsiaalteadustega on aga lood veidi teisiti. Esiteks ei nõua need valdkonnad üldiselt suuri ressursse nõudvat tehnoloogiat. Teiseks on humanitaar- ja sotsiaalteadustes väga palju eri lähenemisi. Sama nime kandvat kursust võib õpetada väga erinevalt olenevalt õppejõust, tema koolkonnast. Kas see, kui ühe ja sama nime all peituvat ainet õpetatakse eri ülikoolides erinevalt, on vaesestav „dubleerimine” või hoopis rikkus ja mitmekesisus, mis loob uue mõtte arengu eelduse? Selle kasuks, et ühe ja sama aine õpetamist eri ülikoolides ei peaks alati kartma, räägib ka tõsiasi, et see soodustab interdistsiplinaarsust, erinevate ainete ja teadmiste kombineerimist. Näiteks üks asi

Hariduspoliitikast
Täielik plaanimajandus ülikoolis ei toimi. See ei soodusta uue loomist.

on õpingute käigus kombineerida IT-d ja meditsiini, teine asi on kombineerida IT-d, filosoofiat ja muusikat.

Täielik plaanimajandus ja kõigi valdkondade bürokratlik ärajagamine ülikoolis ei toimi. See ei soodusta uue loomist. Näiteks asja esimese eestlasena Euroopa teadusuuringute nõukogu toetuse saanud taimefüsioloog Ülo Nii-nemets ehitas maaülikoolis oma uurimissuuna nullist üles. Uusi Juri Lotmaneid ja Juhan Peegleid ei saa ette planeerida. Tuleb vaid luua tingimused, et andekad teadlased ja õppejõud end Eestis rakendada saaksid, mitte nii, et kui ühes ülikoolis töökliima ei klapi, siis ainus alternatiiv on siit lahkuda. Erakonnamaastik on juba uutele tulijatele lukus. Sama ei tohi korduda ülikoolides. **o**

REPLIIK

Miljon õigesse auku

Tänavu saavutab väljastpoolt Euroopat Eestis käinud turistide arv tõenäoliselt rekordilise taseme: üle 2,1 miljoni inimese. Kui mullu tuli selliseid külalisi 1,8 miljonit, võis seda pidada Euroopa kultuuripealinna projekti teeneks, sest varem püsis kolmandatest riikidest pärit väliskülaliste arv aasta-aastalt ligikaudu 1,4 miljoni tasemel. Mida teha, et äkiline tõus ei pöörduks languseks? Tallinna turismiosakonna kinnitusele aitasid külalisi tuua just suurüritused, näiteks Jehoova tunnistajate suvine kokkutulek või Hiina ärikonverents. Sellepärast tundub arukas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse otsus toetada 27 rahvusvahelise konverentsi ning kultuuri- ja spordiürituse Eestis korraldamist kokku miljoni euroga. **o Andres Reimer**

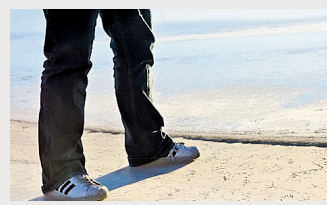
Lk 4: Valitsus püüab õpetajate palka tõsta piisava rahata, kirjutab Mailis Reps.

Lk 4: Äriõpe ilma tugevama eetikaõppeta on tupiktee, arvab Briti majandusteadlane Kamran Mofid.

RAVIKINDLUSTUST LIHTSAM SAADA

Kultuuriministeerium saatis täna kooskõlastusringile loovisikute ja loomeliitude seaduse, mis muudab loometoetust saava vabakutselise loovisiku ravi-kindlustuse saamise lihtsamaks.

Muudatus vabastab kohustusest toetuse saamiseks registreerida end füüsilisest isikust ettevõtjana. Toetuse maksmise perioodil maksab loovisiku eest sotsiaalmaksu loomeliit. **EPL**

JALA PIHKVA JÄÄLE

Täna on lubatud minna jalgsi Lämmi- ja Pihkva järve jääle Tartu ja Põlva maakonna piires. Maastikusõidukitega, isevalmistatud transpordivahendite, veoautode ja traktoritega on jääle minek keelatud. **EPL**

Kõrgharidusre

Eesti Päevaleht tutvustab uut kõrghariduse rahastamise skeemi ja seda, mis kool mille eest vastutab.

Ministeeriumi kinnitusele ei tähenda ühe ülikooli vastutus, et mujal ei tohiks teatud ainet õpetada.

Kuigi üksikasjad pole veel kindlad, oodatakse kõigilt ülikoolidelt õppekavade vähendamist.

Lauri Tankler
lauri.tankler@epl.ee

Kõrgharidusreformi üks põhimõttelisi alustalasid hakkab paika saama: haridus- ja teadusministeeriumi ning avalik-õiguslike ülikoolide vahel on üldjoontes paika pandud vastutusvaldkonnad, mille alusel hakkab toimuma raha jagamine siis, kui ülikoolid ei tohi enam eestikeelse õppekava järgi õppija käest õppemaksumaksumaks võtta.

Siiaamaani toimus ülikoolide rahastamine nii, et ministeerium tellis teatud hulga õppekohti kõigile erialadele (näiteks 30 ajakirjanikku, 10 füüsikaõpetajat ja kuus eesti filoloogiamagistranti). Edaspidi vähendab ministeerium kohtade loomise ettekirjutust ja hakkab ülikoolidelt tellima hoopis tulemust: näiteks seda, et Tallinna ülikool vastutaks „kõrgel tasemel ja ühiskonna vajadustele vastava õppetegevuse eest õpetajakoolituse ja kasvatusteaduste alal”. Ehk lühidalt: toodaks õpetajaid.

Peale üldsõnaliste valdkondade tuleb aga veelgi täpsmaid kokkuleppeid – näiteks see, kui mitu protsenti vähem õppekavu soovib ministeerium 2013.–2015. aastal ühes või teises koolis näha. Või mida tähendab arvude keeles lause: „Üliõpilaste lõpetamise efektiivsus on suurenenud.”

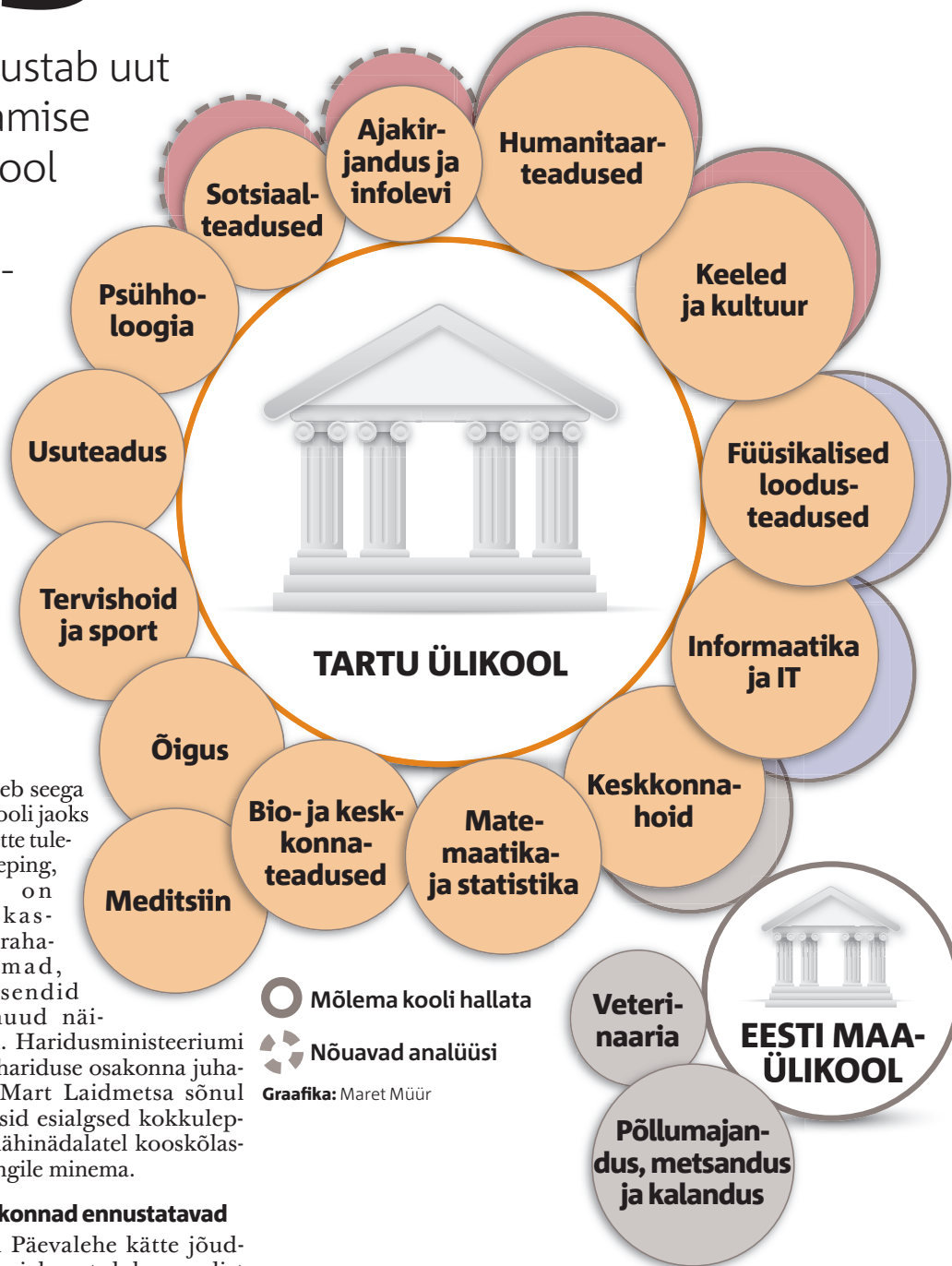
Kõigi kuue avalik-õigusliku ülikooli kohta käiva niinimetatud halduslepingu kõrva-

le tuleb seega iga kooli jaoks omaette tulemusleping, kus on üksikasjad, rahasummad, protsendid ja muud näitajad. Haridusministeeriumi kõrghariduse osakonna juhataja Mart Laidmetsa sõnul peaksid esialgsed kokkulepped lähinädalatel kooskõlastusringile minema.

Valdkonnad ennustatavad

Eesti Päevalehe kätte jõudnud esialgsed dokumendid saimegi kaardistada, kuidas jagunevad umbkaudu 28 eri valdkonda Eesti ülikoolide vahel. Nagu Mart Laidmets on ka varem öelnud, pole vastutusvaldkondade puhul eriti suuri üllatusi, sest mõned teemad on Eestis juba ajalooliselt välja kujunenud. Kõigi kuue kooli põhitegevuseks on nende traditsiooniline valdkond: Eesti muusika- ja teatriakadeemia (EMTA) vastutab „kõrgel tasemel ja ühiskonna vajadustele vastava” muusika- ja teatrialase õppetegevuse eest, Eesti kunstiakadeemia kunstivaldkonna eest jne.

Niisiis tulevad insenerid edaspidigi eelkõige Tallinna tehnikaülikoolist ja juristid Tartust (kuigi tehnikaülikoolilt soovitakse saada näiteks tehnikaõiguse magistrid). Nii et teoreetiliselt oleks ka

 Mõlema kooli hallata

 Nõuavad analüüsi

Graafika: Maret Müür

Jaak Aaviksoo
haridus- ja teadusminister

Jagage lähtudes nõudlusest, mis turul on, olgu siis üliõpilaste või riigi poole pealt.

Uudised

Soovid põhjalikke uudiseid ka homme lugeda?

Telli Eesti Päevaleht ja uudised jõuavad Sinuni nii paberlehenä kui digilehenä.

Tellimine: tel 680 4444, www.epl.ee/tellimine

Täna digilehes

●●● Intervjuu Kickstarteris eduka Eesti idufirma OCDock asutaja-liikmega.
●●● Twitter tahtis Instagrami enne Facebooki ära osta.

EESTIS ON SUURIMAD TÖÖJÕUKULUD

Eesti tööjõukulud kerkisid kolmandas kvartalis aastatagusega võrreldes 7,6%, mis oli suurim kasv euroliidus. Teisel kohal oli Rumeenia (7,2%). Esiviisikusse mahtusid veel Bulgaaria, Läti

ja Ungari. Ainus riik, kus tööjõukulud aastaga vähenesid, oli Sloveenia (0,8%). Kõige vähem kasvasid kulud Küprosel ja Hollandis (0,5%). Euroala keskmine oli 2% ja euroliidu keskmine 1,9%. **ERR**

SULARAHAARMASTUS

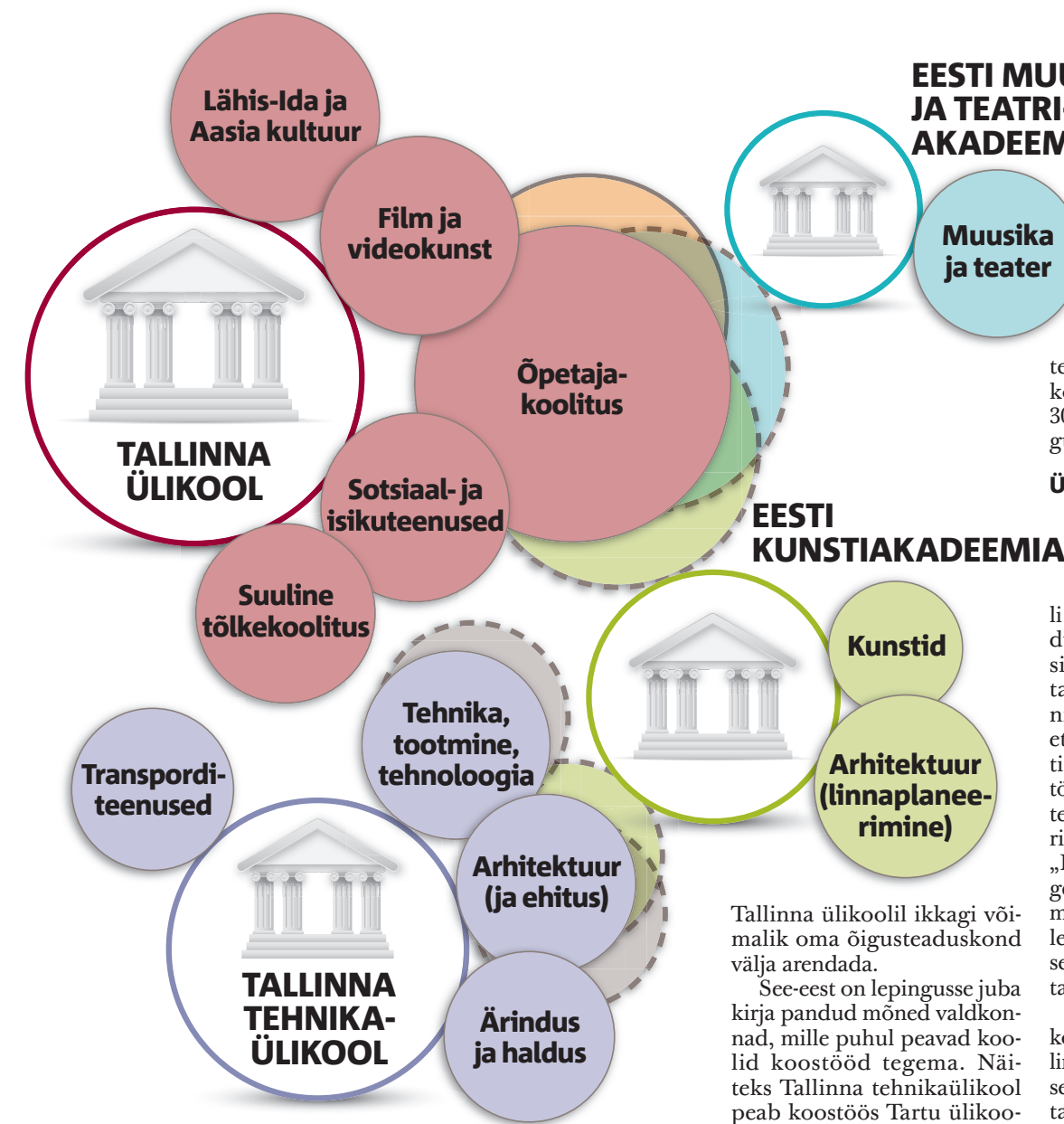
Soomes on viimastel aastatel üha enam üle mindud elektroonsetele ülekannetele, kuid sellele vaatamata ei ole 83% soomlastest valmis sularahast loobuma, ilmnas Forex Banki uuringust. **ERR**

SÜNDIS 1100 LAST

Eesti perekonnaseisuasutused registreerisid novembris 1100 lapse sünni, mis on 33 lapse võrra vähem, kui aasta tagasi samal ajal. Surmasid registreeriti 1232 ehk 132 võrra enam

kui sünde. Novembris olid populaarseimad poiste eesnimed Artjom ja Oliver. Tüdrukutele pandi enim nimeks Sofia, Laura ja Maria. Sõlmiti 324 abielu. **EPL**

Reform: kas edaspidi tulevad juristid ainult Tartust?

Tallinna ülikoolil ikkagi võimalik oma õigusteaduskond välja arendada.

See-eest on lepingusse juba kirja pandud mõned valdkonnad, mille puhul peavad koolid koostööd tegema. Näiteks Tallinna tehnikaülikool peab koostöös Tartu ülikooliga vastutama esiteks informaatika ja infotehnoloogia ja teiseks füüsikaliste loodusteaduste eest. „[Ülikool] lepib [kokku] omavahelises tööjaotuses ning koostöös, eesmärgiga tagada vastava valdkonna terviklik areng ning ühiskonnale vajalik lõpetajate arv. Hiljemalt 01.03.2014 esitatakse kokkulepe teadmiseks minis-

Sellepärast on käimasolevad diskussioonid selle üle, kuidas koolid edaspidi hakkama saavad, Aaviksoo arvates väga mõistlikud.

„Ka siis, kui pinged on suured, kui on tõesti raske otsustada, kui vaieldakse energiliselt – ei ole hullu midagi,” ütles minister. „Nendes vaidlustes võib-olla selguvad aspektid, millest varem on vaikinisi mööda mindud, kuid mis on hakanud ühiskonda häirima,” ütles minister. Üldiselt kinnitas ta, et valdkonnapõhise rahastamisskeemiga on ülikoolidel palju rohkem vabadust.

teeriumile,” seisab projektis.

Seega on pea kõigil ülikoolidel pärast esialgsete summade kättesaamist vaja hakata omavahel uuesti läbi rääkima, et 2014. aasta märtsiks kokkulepped saavutada. Kui ei saavutata, siis on põhjust karta järgmise perioodi tulemuslepingus veidi teistsuguseid tingimusi, sest koolide rahastus sõltub kuni 30% ulatuses just halduslepingu täitmisest.

Üksikasjalikumad punktid

Mõned vastutusvaldkondade punktid on tehtud veelgi üksikasjalikumaks, seades kahtluse alla mõne kooli üldise vajaduse õppekavasid dubleerida ja nõudes analüüsi kavade otstarbekuse kohta. Näiteks on Tallinna tehnikaülikooli nime all punkt, et TTÜ analüüsiks koos Eesti maaülikooliga omavahelist tööjaotust tehnika, tootmise ja tehnoloogia ning arhitektuuri ja ehituse valdkonna puhul. „Eesmärgiga lõpetada eelkõige Lõuna-Eesti regioonis ebamõistlik dubleerimine,” on selle põhjenduseks nimetatud ja selle kaudu ka analüüsi eeldatav tulemus esile toodud.

Selliseid kahtlaseid valdkondi on mitmeid: Tartu ja Tallinna ülikool peaksid omavahel selgeks vaidlema näiteks õpetajakoolituse, sotsiaalteaduste ja ajakirjanduse õppekavade dubleerimise. Tallinna ülikool peab hakkama vestlusi pidama ka EMTA ja EKA-ga õpetajakoolituse kohta pealt: kas EMTA peaks ise muusikaõpetajaid koolitama või on selleks mingid muud võimalused.

Kõigi koolide puhul on eraldi – mõnel karmimas, mõnel leebemas toonis – rõhuta-

tud eesmärki, et nad peaksid vähendama õppekavade arvu. See eesmärk koos eelmainitud koomaletõmbamistega ongi ülikoolides kõvasti närve pingutanud: ülikoolidele antaks justkui autonoomiat juurde, aga ühtaegu võetaks seda lepingupunktidega tagasi.

Õigus teistest

Detsembri alguses Eesti Päevalehega vestelnud haridus- ja teadusministri Jaak Aaviksoo sõnul tuleks uuele süsteemile üleminekut võtta väga rahulikult. Küsimusele, kas autonoomia toonitamine ja samal ajal niivõrd jõulised ettekirjutused omavahel vastuollu ei lähe, vastas ta, et kuna lepingud on kahepoolsed, on raske näha selles autonoomia rikkumist. „Me ju kõik oleme autonoomsed isikud, aga sõlmime igasuguseid lepinguid iga päev,” selgitas ta, et ka ülikoolidel on oma läbirääkimistaktikad ja kui nemad ei taha lepingut sõlmida, siis jääb see tegemata.

„Aga võrreldes selle olukorraga, mis oli varem, kui me kirjutasime ette üle viiesaja numbriga igal aastal iga ülikooli jaoks, siis täna me püüame ette kirjutada viis kuni viiskümmend numbrit,” selgitas ta muutunud süsteemi. „Et siin rääkida, et nüüd hakatakse demokraatiat ja autonoomiat piirama – see ei ole tõsiselt võetav jutt.”

„Kui varem ütles ministerium, et filoloogidele seitsse eurot, ajaloolastele kolm ja füüsikutele üksteist, siis täna me enam ei ütle,” kinnitas Aaviksoo. „Me ütleme [nüüd], et Tartu ülikool saab nii palju raha, Tallinna ülikool nii palju, ja jagage seda lähtudes sellest nõudlusest, mis turul on, olgu siis üliõpilaste või riigi poole pealt. Ja kui see väga viltu läheb, siis riik aitab korrigeerida.” ●

Võrus surnuna leitud neiu ei visatud klubist välja

Uurimine

Politsei ei leidnud meelelahutusasutuse töötajate tegevuses rikkumisi, mis oleksid seotud laupäeval Võrus asuvast Club Tartust lahkunud 18-aastase Tairi Kalbergi surmaga.

Kriminaalpolitseinikud kontrollisid üle klubi videosalvestused ega leidnud kinnitust algul politseile edastatud infole, nagu oleks keegi tüdruku meelelahutusasutusest välja saatnud. Turvalindilt oli näha, et Tairi lahkus sealt omal soovil ja ükski.

„Politsei on uurimise käigus tõesti salvestust vaadanud ning rikkumisi klubi töötajate tegevuses ei olnud,” ütles Delfi Club Tartu turvajuht Imre Krüünvald. „Samuti on juba ümber lükatud kahtlus, et klubi töötajad oleks valesti käitunud.”

Juhtumi traagilisust arvestades ei pea Krüünvald õigeks turvavideo salvestuse avaldamist.

18-aastane Tairi Kalberg jäi Võru linnas kadunuks ööl vastu laupäeva kella 1.30 ajal. Politsei leidis tema surnukeha laupäeval kella 22.30 ajal Koreli oja lähelt Tartu tänavalt. Väliseid vägivalla tunnuseid ei tuvastatud ja surnukeha saadeti täpse surmapõhjuse väljaselgitamiseks kohtuarstliku ekspertiisi. ● Delfi

Foto: Marko Jakobi

PINGED

Aaviksoo rektorikogemus ennustab vastuseisu

Pikalt rektorina Tartu ülikooli juhtinud Jaak Aaviksoo ütles, et teab väga hästi, kuidas ülikoolide sisemine väitlus rahajagamise üle võib olla oluliselt tulisem kui riigi ja koolide vaheline.

„Ma endise rektorina tean väga hästi, et teinekord on rektoril vaja ministeeriumi või teiste väliste partnerite tuge, et veenda seda akadeemilist kogukonda mingeid muutusi ülikoolis läbi viima,” meenutas ta. „Rektor näeb väga hästi neid probleeme, aga akadeemiline elevandiluu torn kaitseb oma positsioone ka väga tõsiselt.”

Kutsume Sind vere loovutusele laupäeval, 22. detsembril Doonorifoorumisse (Narva mnt 5) ja verekeskusesse (Ädala 2) kell 09.00–14.00

Kõigi 22.12 verd loovutanute vahel läheb loosi Kalev SPA privaat sauna ja veekeskuse vip-pakett kuuele inimesele!

Legendi järgi oli pelikan maailma esimene doonor

Regionaalhaigla
VEREKESKUS

Tule tee jõuluheategu – aita kinkida elu!
Lisainfo www.verekeskus.ee ja Facebooki fännilehel "Doonorid ja Sõbrad"

TÜRGI KAITSMISEST

Türklase jutus säilis sünge noot – isegi kolme liitlase peale pole Patriote piisavalt, et kaitsa kogu maad.

POSTIMEHE VÄLISINFOIMETUSE JUHT
EVELYN KALDOJA SÜÜRIA KRIISIST

VÕLGADE KUSTUTAMISEST

Vähesed eurooplased usuvad täna, et Itaalia, Hispaania või Portugal, veelgi vähem Prantsusmaa vajab võlakustutamist. Anname neile aega. Polnud ju kuigi kaua aega tagasi, kui vähesed eurooplased suutsid ette kujutada eurokriisi.

COLUMBIA ÜLIKOOI PROFESSOR ANDRÉS VELASCO (PROJECT SYNDICATE)

RIIGIFIRMADEST

Tegelikult oleme riigina veidi justkui narkomaani seisundis, harjunud saama riigikapitalistlikelt ettevõtetelt dividende, mille-ta me saaksime samuti elada.

RIIGIKOGU LIIGE IGOR GRÄZIN (ÕHTULEHT)

ITAALIA KRIISIST

Kas nägime oma vahva bussi-reisi vältel ühtegi kurva näo-ga itaallast? Ohkis keegi neist valust? Mis kriis?

RAKVERE MALEKLUBI JUHT EINO VAHER
(VIRUMAA TEATAJA)

a kolleegides pettunud majandusteadlane

ärtusteta äriõpe on rämps

janduskrahi tekitasid, üritavad nüüd pakkuda lahendust, kritiseerib an Mofid.

Foto: Reuters/Scanpix

lelt ja sellelt, et Islandi pangad on okei. Ma panen oma raha sinna. Islandi pangad kukkusid kokku, kümned miljardid naelad läksid kaotsi. Ja filmis nad läksid professori juurde ja küsisid: „Miks te kirjutasite sellise uurimuse? Olete te kunagi Islandil olnud?” – „Ei” – „Olete te kunagi mõnes neist pankadest käinud?” – „Ei” – „Kas nad andsid teile raha, et te sellise uurimuse kirjutaks?” – „Ma ei mäleta” – „Meie mäletame. Sest teile

anti 100 000 dollarit, et te selle kirjutaks.” Ja need inimesed tuleb vastutusele võtta. ●●Millised need väärtused olema peavad? Mis väärtustest te lähtute kodus? Kas te olete abielus? ●●Jah. Kas te väljendate armastust? Kas te väljendate austust? Kas te hoolite? Kas te teete koostööd? Kas te väljendate lahkust ja heldust? Usaldust? Need väärtused, mida te järgite kodus, neid peaksii-

ELULOOList

Kamran Mofid
sündinud 1952 Iraanis
Teheranis

- Kolis 1971 Suurbritanniasse.
- Kaitses doktorikraadi Birminghami ülikoolis.
- On asutanud MTÜ ja portaali „Globalisation for the Common Good Initiative”
- Praegu teeb teadustööd USA-s Purdue ülikoolis.

paremaks muuta, veedate te aega vanglas.

●●Olete korduvalt kritiseerinud seda, et ärijuhtimise osakonnad ei väärtusta ärieetikat õppeainena?

Jah, nii see on. Ma olen jälginud ärieetika kursusi, mitte ükski neist pole olnud kohustuslike kursuste hulgas. Ja neid ei õpeta sageli professorid, kes oleks spetsialiseerunud ärieetikale. Ärieetika peab olema kohustuslik kursus ja seda peavad õpetama õppejõud, kes on sellel teemal kirjutanud doktoritöö. Miks ei peaks filosoofiakursus olema äritudengitele kohustuslik? Miks ei peaks kirjanduse kursus olema kohustuslik? ●●Ajakiri Forbes järjestaserialasid, mis on rahateenimise mõttes kõige perspektiivimad. Filosoofia kuulus nende sekka. Ei kõla just reklaami meeldi?

Muidugi. Sest intervjuueritud inimesed on need, keda

on haritud rämps väärtustega. Neilt ei saagi midagi muud loota. Nende haridus pole neile õpetanud väärtusi hindama. Filantroop Lord Kalms pakkus kunagi miljon naela Londoni majanduskoolile (LSE) ärieetika õppetooli rajamiseks, kuid

see lükati tagasi: kool ütles, et ei usu, et eetika ja majanduse vahel oleks vastastikune seos! Kuid seesama ülikool võttis vastu raha Gaddafilt ja andis tema pojale doktorikraadi.

Intervjuu toimus ühenduse Eestürk kaasabiga. ●

Kamran Mofid sõltuvusest

Esimestest eluhetkedest alates, kui laps tuleb emaisast siia inimühiskonda, vajab ta kellegi hoolitsust: kui ema ei juhata teda oma rinnani, sureb ta varsti. Juba esimestest momentidest oma elus õpime vastastikuse sõltuvuse jõudu. Meie ellujäämine sõltub kellegi teise tahtest. On inimesi, kes usuvad oma ülimuslikkusesse, iseenda jumalikkusesse. Kuid homme sõidavad nad oma ülikalli autoga mööda kiirteed kuldse ülikonnas ja juhtub õnnetus. Kui keegi teine

ei kutsu kiirabi ja päästjaid, et auto katki lõigata ja neid sealt välja aidata, siis ei saa nad midagi teha. Kus on nende jumalikkuse nüüd? Mis kasu on kogu su rahast pangaarvel? Keegi teine peab su kandraamile tõstma. See ongi inimese loomus: me oleme haavatavad. Me vajame kellegi teise halastust. Kui me mõtleksime kogu aeg nii, siis saaksime luua parema maailma, mõistes, et oleme maailmas, kuhu kuuluvad jagamine, aitamine, koostöö.

piiri. Loodavatel kutsesisel järkudel pole enam palgaga seost ja nende saamine jääb pigem õpetaja motivatsiooni küsimuseks.

Samuti suurendab õpetajate ebakindlust tuleviku ees

ministeeriumi soov kaotada klassijuhataja tasu. Kui varem toetati õpetajate tegevust lisatasudega, siis tulevikus seda enam ei rahastata. Haridustöötajate liidu uuringust selgub, et pea 40% õpetajatest

kulutab klassijuhatamise peale keskmiselt viis tundi nädalas. Õpilaste arendamisest ja toetamisest saab klassijuhatajate isikliku motivatsiooni küsimus, mida riigi tasandil enam ei väärtustata.

Õpetajate ühisteks ootusteks olid kõigi alammäärade tõus, lisaks sooviti õpetajatele 18-tunnilise õppetundi arvu kehtestamist nädalas. Vastukaaluks on haridusminister pakkunud välja alammäärade tõusu 715 euronile ehk tõusevad noorempedagoogi ja pedagoogi palk, kui needki, ning mõtte kehtestada kõigile 35-tunnine töö nädal, mille sisse arvestatakse kogu õpetaja töö. Kui nüüd meenutada kevadel toimunud õpetajate streigi nõudmisi, on praegune reaalsus sellest väga kaugel. ●

STREIK JA TEGELIKKUS

●●7.–9. märtsil streikinud õpetajad nõudsid, et tulevast aastast tõstetaks nende töötasude alammäära. Praegu teenib noorempedagoog 608, pedagoog 644, vanempedagoog 736, pedagoog-metoodik 889 eurot kuus. Õpetajad tahtsid, et kõigi nende palk tõuseks 20%. Tegelikkus: haridusministeerium tõstab tulevast aastast noorempedagoogi ja pedagoogi palga

715 euronile, vanempedagoogi ja pedagoog-metoodiku palk jääb samaks. ●●Õpetajad nõudsid, et õpetajad ei peaks enam nädalas andma 18–24 tundi, vaid 16–18. Tegelikkus: haridusministeerium kaotab maksimaalse tunni koormuse sootuks, nii et koolidirektor võib teoreetiliselt kohustada õpetajat andma ka 35 tundi nädalas.

CIRQUE DU SOLEIL

ALLEGRIA

DIRECTED BY FRANCO DRAGONE

3.-6. APRILLIL 2013

Saku Suurhallis

Osta pilet juba täna Ticketprost

www.fbi.ee / www.cirquedusoleil.com

Salapärase ja lummas tipptasemel akrobaatiline vaatamäng kogu perele

KINGI JÕULUKINK, MIS EI MAHU KARPI

AMETLIKUD SPONSORID

INFINITI xerox

MEEDIA PARTNERID

STAR SKY PÄÄLO DELFI SOLARIS HIND

KORRALDAB

R&B

Photo: Al Sabo Costume Dominique Lemaire © 2001 Cirque du Soleil Alegria and Cirque du Soleil are trademarks owned by Cirque du Soleil and used under license.

Riik tahab paarisajalt politseipensioni saajalt nende lisaraha ära võtta

Eelnõu

Riik petab ligi 200 pensionile läinud ametniku õigustatud ootusi suuremat pensioni saada.

Kärt Anvelt, Urmas Jaagant
uudised@epl.ee

Riigikogus menetluses olev Isamaa ja Res Publica Liidu ning Reformierakonna fraktsioonide esitatud seaduseelnõu tõmbab kriipsu peale ligi 200 alates 2010. aasta 1. jaanuarist pensionile läinud politseiametniku õigustatud ootusele saada kõrgemat pensioni. Riigikogu õiguskomisjoni esi-

(PPA) palgaastmed tuntavalt, kuna juhtkond on korrastanud palgasüsteemi. Kuna sellisel juhul peaks tuntavalt tõstma ka nende inimeste pensione, kes läksid pensionile alates 2010. aastast ja hakkasid saama pensioni sõltuvalt palgaastmest, siis viimasel hetkel tulid võimuerakondade fraktsioonid välja eelnõuga, millega seotakse kõigil taas pension vanaduspensioni indeksiga.

Enne 2010. aastat pensionile läinud ametnikud said esimest korda pensionitõusu selle aasta kevadel, kui vanaduspensionile üle mitme aasta indekseeriti ja suurendati seda üle nelja protsendi. Pärast 2010. aastat

pensionile jäänud ametnikud jäid aga sellest tõusust ilma, lisaks oli masu tõttu ka nende palka ja seetõttu ka pensioni kärbitud kaheksa protsenti. Need 195

inimest leiavad, et riik kohtles neid ebavõrdselt, sest neil oli õigustatud ootus, et koos palgaastmega tõuseb tulevikus vastavalt sellele ka nende pension, mida nüüd uue seadusemuudatuse tõttu aga ei juhtu. Samas tõuseb nende pension tulevikus seoses indekseerimisega.

Ebavõrdne erand

Riigikogu õiguskomisjon arutas, kas on võimalik tagantjärele neile 195 isikule saamata jäänud raha maksta. „Selgus, et pensionisüsteemis puudub täna mehhanism pensionide tagantjärele indekseerimiseks. Taolise erandi loomine

Patrullipolitseinike sissetulek tõuseb uue palgasüsteemi alusel 80 eurot.

Foto: Tanel Meos

aga põhjustaks omakorda taas ebavõrdsust ka 195 isiku pensionide hulgas, sest ei puudutaks 2012. aastal pensionile läinud isikuid,” tõdes Pomerants.

Nimelt jäi nimetatud 195 isikust 75 inimest pensionile 2012. aastal ja pensionide indekseerimise põhimõtte järgi ei kuulu jooksva aastal määratud pensionid samal aastal indekseerimisele. „Kui tagantjärele indekseerimine võimalik oleks, siis jääksid indekseerimata 75 inimese pensionid ja 120 inimese pensionid suureneksid võrreldes nii 75 inimese kui ka 1325 inimese pensionidega,” selgitas Pomerants. Parim variant on tema arvates pensionide indekseerimine võimalikult kiiresti ära teha, et ebavõrdsus veel suuremaks ei kasvaks.

Kui politseipensionäre ei saa PPA kuidagi aidata, sest seadusi võtab vastu riigikogu, siis praegu töötavate ametnike jaoks tekitab küsimusi ka uus palgasüsteem. Kuigi peadirektor Raivo Kütü on siselistsis süsteemi tutvustanud, on rahuolematuid endiselt palju.

PPA peadirektori asetäitja varade alal Indrek Tibar kinnitas, et uue süsteemi järgi kellegi palk ei vähene, kuid toimub üleminek täiesti uute põhimõtetele palgasüsteemile. Kui näiteks ametnik teeb samasugust tööd nagu kolleeg, kuid on temast kolm aastat väiksemat palka saanud, siis nüüd need palgad ühtlustatakse. Politseinikul, kes sai suuremat palka, ei pruugi sissetulek tõesti tõusta, kuid väiksema palga sama tööd tegev ametnik jõuab temaga ühele tasemele. ●

Parim on indekseerimine võimalikult kiiresti ära teha, et ebavõrdsus ei kasvaks.

mees Marko Pomerants kinnitas, et on probleemist teadlik.

Kuni 2010. aastani pensionile jäänud politseinike ja piirivalvurite pension oli seotud nende ametipalgaga ja nende pension tõuseb vastavalt igaaastase vanaduspensionide suurenemise indeksile.

Alates 2010. aastast uue politsei ja piirivalve seaduse alusel pensionile läinud inimeste pension pidi hakkama tõusma vastavalt sama töökohta palgaastme tõusule. Teisisõnu: kui ametniku kunagise ametikoha palk tõuseb, tõuseb automaatselt ka tema pension.

Järgmisest aastast tõusevad politsei- ja piirivalveameti

UUS PALGASÜSTEEM

Sotsiaalsed garantiid suurenevad

Kuigi välisel vaatlusel on võimalik politsei- ja piirivalveameti uuest palgamäärade tabelist välja lugeda, et 16% võrra suureneb ka peadirektori teenistus, siis PPA peadirektori asetäitja varade alal Indrek Tibari kinnitustel see nii ei ole.

Nimelt viiakse palgaastmed politseis kooskõlla uue avaliku teenistuse seadusega, mille kohaselt ametniku palgast 80% võib olla palgaaste ja 20% lisatasud. Varem moodustas näiteks

peadirektori teenistusest suurema osa just lisatasu ja väiksema osa põhipalk.

Tänu palgaastmete tõusule suurenevad töötajate sotsiaalsed garantiid: just palgaastme järgi määratakse nii puhkusetasud kui ka tulevikus pensioni. Lisatasudest suureneb regioonis Ida-Virumaal 80 eurot ja Põhja prefektuuris 100 eurot ning lisandub kõrgendatud riskiga töötasu.

Siiski on tõepoolest ka 106 juhti, kelle palk tõuseb, kuid nende

puhul on enamasti tegemist regionaalsete kriminaalpolitsete või kordonite juhtidega. Samas ei vasta Tibari kinnitustel tööle väide, et näiteks kolmandal palgaastmel olevate patrullipolitseinike palk ei tõuse. „Nende astmepalk suureneb vähemalt 16% ja samal palgaastmel olevatel piirivalvuritel 19%. Lisaks tuleb patrullipolitseinikul juurde kõrgendatud riskitasu 25 eurot. Kõigi nende sissetulek tõuseb keskmiselt 80 eurot,” viitas Tibar.

Välistudengite Eestisse jäämise alused töötatakse suveks välja

Talendid Eestisse

Siseministeeriumis tekitab välistudengitele töö otsimise võimaldamine hulga küsimusi.

Urmas Jaagant
urmas.jaagant@epl.ee

Eesti ülikoolide rektorite nõukogu avaldas detsembri alguses rahulolematust, et välismaalaste seaduse muudatused, mis lihtsustaks välistudengite ja -õppejõudude Eestisse tulemist ja hiljem siia tööle jäämist, on siseministeeriumis venima jäänud.

Siseministeeriumi migratsiooni- ja piirivalvepoliitika osakonna juhataja Ruth Annuse sõnul ei ole see, et jätta välisüliõpilased pärast õpinguid Eestisse tööd otsima, niisama lihtne ja et õppe-, töö-, ettevõtlus- ja pererännet tuleb vaadata terviklikult.

„Oletame, et kooli lõpetanu saab elamisloa töötamiseks. Kaua see luba peaks kestma? Kas ta peaks saama kohe kutsuda enda juurde elama ka oma perekonna? Kui ta leiabki alguses töö, aga jääb akki tööta, siis mis saab temast ja ta perest edasi?” viitas Annus tekkivatele küsimustele. „Ei saa teha lühinägelikke seadusemuudatusi, et las inimene otsib siin kuus kuud tööd, vaid läbi tuleb mõelda lahendused erinevateks olukordadeks pikemas perspektiivis,” lisas ta.

30 kamerunlast

Annuse sõnul vajab ka analüüsimist, mis valdkonna üliõpilaste puhul soovitakse Eestisse jäämist. „Kas soovime seda kõikide erialade puhul? Kui välistudeng omandab magistrakraadi näiteks ärijuhtimises, siis kas ta on selline talent, et Eesti peaks soodustama tema siiajäamist?” sõnas ta.

Annus ei varjanud, et kuna magistriõpe on muutunud välistudengite seas küllaltki populaarseks, on järjest suurenenud võimalus, et ka sellele õppeastmele õppima saabuvad soovivad tegelikult teistesse Schengeni riikidesse edasi liikuda.

Enamasti ei ole riiki püüdlejatel puudu ka rahast: korraga makstakse ära kasvõi kolme aasta õppemaks. „Ühte Eesti kõrgkooli soovis ühel hetkel tulla näiteks 30 Kameruni kodanikku, neil kõigil olid dokumendid korras ja nad oleksid kvalifitseerunud õppekavale,” tõi Annus näite.

Ministeerium on aga tema sõnul kindlasti valmis leidma kompromisse. „Aasta lõpuni soovime arutada teemat kõigi partneritega. Järgmise aasta teise kvartali alguseks peaks jõudma sellega lõpuni ja teises kolmandas kvartalis esitama eelnõu kooskõlastamiseks,” tutvustas ta ajaplaani. ●

Vargad saagisid maha lasteaia kuuse

Vandalism

Nädalavahetusel viisid vargad Tallinna Vesiroosi lasteaia õuelt vilistlaste ja lapsevanemate kingitud kuuse. Kurikaelad olid lasteaia direktori Jaanika Raudsepa sõnul roninud üle aia ja saaginud hõbekuuse maha.

„See oli kingitus 11 aastat tagasi lõpetanud Poku rühma lastelt ja nende vanematelt. Oleme seda kuuse ise kasvatanud ja hooldanud,” rääkis Raudsepp. „See oli nagu saatuse iroonia – tähistasime täna [eile] kolmandat adventi meie laste poolt lavastatud etendusega „Väike kuusk”, rääkis direktor ja lisas, et etendus siiski toimus.

„Me ei tea, kes selle teo taga on, pole kellegi peale kaevata ka. Lihtsalt nõutuks teeb inimeste julmus ja seda veel jõuluajal. Ei kujuta ette, et see kuusk kellelegi jõulurõõmu toob,” lisas ta. ● **Kristi Helme**

Tallinna trollipark suudab vaevu liine töös hoida

Transport

Pealinna trollipark on nii viletsas olukorras, et rikkiläinud trollile asendustrolli pole.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Kui te ootasite Tallinnas trolli, kuid see ei tulnudki, siis oli asi ilmselt selles, et graafikujärgne troll oli rikkis ning Tallinna trammi- ja trollibussikoondisel (TTTK) polnud katkiläinud trolli asemele ühtki asendus-trolli anda. Ligi poole miljoni elaniku ja seitsme trolliliini-ga linna kohta jabur olukord, aga nii see paraku on.

Rike viib liinilt

„Kuna pooled trollibussidest on nii vanad, et vajavad välja-vahetamist, siis töötame ilma reservideta. Iga rike toob kaasa trollibussi liinilt väljalangemise,” ütles Tallinna transpordiettevõtete koondava uue Linnatranspordi AS-i pressiesindaja Kalle Mikhels. „Samas on vanad ka alajamad ja liinivõrgud ning rikkeid esineb ka nende osas. Siit

ka probleemid trollide tööma-hu täitmisega,” lisas ta.

Tallinna trollibussid on tõesti eakad: linna trollipar-gis on 99 trollibussi, millest ligi pooled ehk 43 on vane-mad kui 20 aastat. Täiendust sai trollipark viimati kaks aastat tagasi, kui kolme aas-ta jooksul (2007–2010) osteti linnale riigihanke korras seit-se uut trollibussi.

Möödunud aasta lõpus tärkas trammi- ja trollibussikoon-disel lootus kolme uue trolli

runud trollibussi, siis otsustas TTTK nõukogu, et eraldatud 100 000 eurot tuleks suunata uute trollibusside ostmiseks.” Neid trolle pole aga siiani oste-tud. „Kolm uut trollibussi jäid ostmata, kuna Tallinna linna-valitsuse finantsteenistus ei andnud ostuks oma nõusolekut,” ütles Mikhels.

Trolle asemele ei tulnud

Seega jäi alles vajadus 22 vana trolli maha kanda, aga aseme-le ei tulnud isegi kolme trolli.

Rikete tõttu ei suutnud Lin-natranspordi AS transpordiameti-ga sõlmitud tööle-pingust kinni pida-da. „Seoses töökor-ras trollide reservi

vähesusega ei suutnud me novembrikuus eelnevalt kok-kulepitud töömahtu täita,” kir-jutas Tallinna linnatranspor-di AS-i juhatuse liige Toomas Sepp transpordiameti juhata-jale Andres Harjole. „Palume sanktsioone novembrikuus mitte rakendada,” lisas ta. **Loe ka**

„Hinnang: kümne aasta pärast on alles neli trolliliini” EPL 16.11

Pooled trollibussid vajavad väljavahetamist ja vana on ka praegune liinivõrk.

saamiseks, aga praeguseks on see luhtunud, kuna linn ei andnud trollide ostuks luba. Meenutuseks – 2011. aasta det-sembris eraldas Tallinna linna-valitsus trammi- ja trollibus-sikoondisele (TTTK) 100 000 eurot liinikulude tõstmiseks. Trollibussikoondis oli rõõ-mus ja teatas pressile: „Kuna lähiajal on TTTK sunnitud maha kandma 22 amortisee-

Trollid on vanad ja võivad iga hetk rivist välja langeda.

Foto: Sven Arbet

EELARVE

Ka tuleval aastal ei osteta uusi trolle

Kardetavasti tuleb linlastel lep-pida sellega, et uuest aastast saaks küll trolliga tasuta sõi-ta, aga paraku aeg-ajalt trolli ei tulegi.

„Uue, 2013. aasta eelarves ei ole uute trollide ostu ette nähtud,” tunnistas Kalle Mih-kels. „Küll aga ostab Tallinna Linnatranspordi AS nii uusi kui kasutatud autobusse,” lisas ta. Bussi soetamine on pea kaks korda odavam kui trolli ostmi-

ne. Mida trollide asemel busside ostmise trolliliinidele tähendab, pole veel teada. Samas rõhutas Mikhels, et trolliliini number 2 ei kaotatud ära trollipuuduse pärast. „Trolliliini nr 2 asendamine bussi-dega (mitte kadumine) oli tingi-tud vajadusest liinigraafikut tihen-dada ja osutada täiendavat tee-nust Mäepealse-Karsti piirkonna elanikele. Oma osa mängis loo-mulikult ka see, et vanade trol-lide asendamine uute, kaasaeg-

sete bussidega pakub reisijate-le suuremaid sõidumugavusi,” ütles ta.

Armetu trollipargi osas vis-kas linna esindaja kivi ka riigi kapsaaeda. Nimelt ütleb ühis-transpordiseadus, et riik peaks maksma avalikule liiniveole toe-tust, kui omavalitsusüksuse tulu-baas on ebapiisav. „Paraku ei ole riigipoolset toetust liiniveole ja investeringutele olnud,” ütles Mikhels.

EESTI KUNSTIAKADEEMIA

SOOVIB KÕIGILE RÕÕMSAID PÜHI!

EKA kutsub jõululaadale
20. ja 21. detsembril
taasavatud EKA G-s!

Estonia pst. 7/Teatri väljak 1
Kell 12 – 19

EESTI
KUNSTIAKADEEMIA

Taavi Rõivas: olen sotsiaalvaldkonnaga kursis paberite kaudu

Intervjuu

Kadri Ibrus
reporter

Värske sotsiaalminister Taavi Rõivas kinnitab, et Reformierakonna rahaskandaali puhul on tema südametunnistus puhas.

Eelmisel nädalal ametivande andnud sotsiaalminister Taavi Rõivas rõhutab Reformierakonna rahastusskandaali puhul enda isiklikku süütust. Sotsiaalvaldkonnaga on ta siiani peamiselt paberilt tutvust teinud, ent kinnitab, et on nüüd hakanud end ka tegelikkuses probleemidega kursis viima.

●● **Ministrite vangerduse põhjus, mille tulemusena teie olete nüüd sotsiaalminister, oli see, et Silver Meikar ütles, et tema ja teised Reformierakonna inimesed töid sinna raha, mille päritolu nad ei teadnud. Kas teie töite ka erakonda raha, mille päritolu te ei teadnud?**

Ei. Mina olen kõik oma annetused Reformierakonnale teinud arveldusarvelt, kõik see on nähtav olnud neile, kes selle vastu huvi on tundnud. Ja see on olnud lõviosas minu enda valimiskulude katteks. Ma olen päris tihti teinud täiendavat kampaaniat lisaks sellele, mis on olnud erakonna poolt, ja ma arvan, et on mõistlik ka lisakampaaniat erakonna kaudu teha.

●● **Käisite keskkriminaalpolitseis ütlusi andmas. Mis te seal ütlesite?**

Seal küsiti põgusalt ka minu enda annetuste kohta. Pea-

miselt rääkisin sellest, kuidas käib kampaaniate rahastamine, kui kandidaat tahab teha lisakampaaniat.

●● **Mis te seal ütlesite, kust teie raha pärit on?**

(Naerab.) Minu raha on lõviosas pärit ikkagi palgast. Üks, mis ma võin küll öelda, on, et seal kriminaalasja lõpetamise määruks ei anonüümselt ega nimeliselt ei ole võimalik mind ära tunda.

●● **Valdavalt on raha pärit teilt, aga mitte täies osas? On öeldud, et sugulastelt on ka tulnud raha. Kas teie andsite ka sugulastelt tulnud raha?**

Kuulge, päriselt, räägiks nüüd asjast. See kriminaalasja lõpetamise määrus, kus on toodud näiteid, mis on võib-olla isikutega seostamata, võib tekitada küsimusi. Seal ühtegi minuga seotud näidet ei ole.

●● **Sada protsenti kogu rahast, mis te olete erakonnale andnud, on pärit teie isiklikust teenistusest? Kinnitate meile? Jah, just.**

●● **Töestada seda avalikkusele ei saa, me peame teid lihtsalt uskuma. Silver Meikari kirjeldus asjadest on hoopis teistsugune, kui teie ülejäänud räägite. Kui me hakkame arutama teisi küsimusi, kuidas me saame teid uskuda ja usaldada?**

Kui te küsite, kas kõikide poliitikute kõik kontojäägid iga päeva seisuga peaksid olema lehes ära trükitud, siis ma arvan, et seda mitte. Minu pangakontot on vaadatud ja minu puhul ei ole see tekitanud kõige väiksemat kahtlust kübetki. Minu sissetulekud on kõik deklareeritud. See on hästi läbipaistev.

●● **Avalikkuse silmis ei ole.**

Kui vaadatakse läbi inimese

kontoväljavõte ja sealt ei leita mitte väiksematki kahtlusekület, siis ma arvan, et ei ole ka teil põhjust arvata, et midagi oleks jäänud kellelgi kahe silma vahele. Ma arvan, et ka oma töös ma lähtun sellest, et südametunnistus peab puhas olema.

●● **Paljud inimesed on rääkinud sellisest fenomenist nagu poliitbroilerid. Ka teie puhul on seda terminit kasutatud. Kas te leiate, et oletegi poliitbroiler?**

Minu puhul on seda nime väga harva kasutatud, sest üldiselt olen ma kõikides ametites suutnud ennast sisuga tõestada. Ma arvan, et riigi nimel otsuseid langetavad

Poliitbroileriks on mind harva nimetatud, sest olen end oma ametites tõestanud.

Minu Reformierakonnale annetatud raha on lõviosas pärit ikkagi palgast.

inimesed võiks omada kogemust avalikust sektorist. Minu puhul pole minu senine hariduskäik ega karjäär kuidagi kahjuks tulnud.

●● **Eesti üks tõsisemaid probleeme on inimeste vaesus. Kui palju elab teie hinnangul praegu Eestis vaeseid inimesi?**

See ei sõltu kahjuks või õnneks mitte ministri hinnangust, see on väga selge statistiline näitaja. Ma arvan, et heaolu kasv ühiskonnas on meie strateegiline eesmärk väga selgelt. Kõige suurem strateegiline eesmärk on rahvuse püsijäämine. Kui ühiskonnas luuakse

rohkem väärtust, kui ühiskond muutub jõukamaks, siis muutub paremaks ka nende elujärg, kes oma elus loodavad riigi toetust.

●● **Päris nii see ei ole. Kui majandusel läks üldiselt väga hästi, siis vaestele inimestele see ei laienenud, riskirühmades vaesus hoopis suurenes. Jõukus ei jaotunud kõigile ühiskonna kihtidele.**

Me saame lähtuda mitut pidi, aga üldiselt on see absoluutselt teema. Me tegeleme sellega iga päev ja iga nädal. Näiteks üks meede, mis perede vaesusrisi oluliselt vähendab, on vajaduspõhine lapsetoetus. Meil on tegelikult väga põhimõtteline valik: kas tõsta kõikides peredes lapse toetust mõne euro võrra või otsustada, et nendel, kes seda enam vajavad, tõsta see kahekordseks. Jätsime alles lastetoetused ka kõikidele teistele peredele ja ka kolmandast ja järgnevatest lastest otsustasime samuti lapsetoetust järgmise kahe aasta jooksul kahekordistada.

●● **Kui vaadata reaalselt olukorda, siis kõige vaesemad on tõendatult need, kes saavad toimetulekutoetust. Nad on pidanud paberitega tõendama oma sissetulekud, mis jäävad alla toimetulekupiiri. Reformierakonna juhtimisel on tehtud süsteem, et toimetulekutoetust saavad lastega pered jäävad lapsetoetusest ilma, sest neile määratud lapsetoetus arvestatakse nende sissetulekutesse ja läheb seetõttu toimetulekutoetuse sisse.**

Valitsuskabineti värskem liige Taavi Rõivas ei taha sotsiaalvaldkonna

Neid ju teie lapsetoetuse süsteem ei aita. Isegi miinimumtoidukorvi maksumus on juba suurem kui toimetulekutoetus. Meil oli riigikogus tuline debatt selle üle, kas tõsta ühtlaselt ja vähe kõigil lastetoetust või keskenduda neile peredele, kes seda kõige rohkem vajavad.

●● **Toimetulekutoetust saavad inimesed on pettunud, et ei saagi lapsetoetust, vaid see arvestatakse nende toimetulekutoetuse sisse. Toimetulekutoetust saavas peres kasvaval lapsel jääb kuus elamiseks 61 eurot. Kuidas need lapsed peavad hakkama saama?**

Me oleme teinud arvutused: lastetoetuste vajaduspõhiseks muutmine aitab umbkaudu viiendikku Eesti peredest. Lastetoetuse reformi kavandades oleme me lähtunud sellest loogikast, et riigil ei ole võimalik absoluutselt kõigile tänasest

Täna Delfis: Poolt ja vastu - kas muuta Riigikogu komisjonide töö taas avalikuks?

Oviir: „reformifilmid” vaevalt et lõimumisele kaasa aitavad

MISA

Integratsiooni ja Migratsiooni Sihtasutus Meie Inimesed (MISA) andis toetust AS-i Inforing saatesarjale „Tuntud ja tundmatu Eestimaa”, kus 18 klippi kaheksas esinevad Reformierakonna tuntud liikmed.

Riigikontrolör Mihkel Oviir ütles arupärimisele vastates, et julgeb sügavalt kahelda, kuidas filmidele kulutatud enam kui 77 000 eurot lõimumisele kaasa aitavad. „Esitaks ei ole filmide näitamine kanalil, mida viimastel andmetel

vaatab 2,4% elanikkonnast, pühapäeva hommikul kell 8 tõenäoliselt kuigi mõjus. Küll aga on need filmid ja kogu tekitatud kära veelgi süvendanud lõimumisteema poliitiseeritust,” ütles ta.

Samas ei usu Oviir, et Reformierakond nendest filmidest kokkuvõttes mingit kasu sai. „Reformierakonna reitingule ei ole need filmid ilmselgelt kasu toonud. Samuti ei usu ma, et eesolevatel valimistel otsustatakse just tänu nendele filmidele Reformierakonna poolt hääletada,” lausus Oviir. **Urmus Jaagant**

Heili Sepp sai kätte pressisõbra ruupori

Tunnustus Eile andsid Eesti ajalehtede liidu (EALL) esindajad juhtivale riigiprokurörile Heili Sepale üle pressisõbra ruupori. Riigiprokurör Heili Sepp valiti 2012. aasta pressisõbra tiitli vääriliseks selle eest, et ta julges võtta vastutuse, et välja öelda seisukoht talle ametialaselt ebamugavas olukorras.

Heili Sepp näis olevat tunnustusest meelitatud. Ruupori, mille autor on Ivo Maria Kõogard, andsid Sepale riigiprokuratuuris üle EALL-i nõukogu esimees Meelis Mandel ja tegevjuht Mart Raudsaar. EPL

Foto: Ilmar Saabas

„TAVALISTE” PRANTSLASTE TULUMAKSUMÄÄR

Kuni 5963 eurot:	5964– 11 896 eurot:	11 897– 26 420 eurot:	26 421– 70 830 eurot:	Enam kui 70 830 eurot:
0%	5,5%	14%	30%	41%

„SUPERRIKASTE” PRANTSLASTE MAK

75%-ne superrikaste maks enam kui miljonilise sissetuleku pealt ei ole täielikult siiski sotsialistide valitsuse kehtestatud, neljaprotsendised komponendid lisas eelmine valitsus.

Maks koosneb:
41%: kõrgeim maksumäär
4%: alaline maksukõrgendus
4%: suure sissetuleku erimaks
8%: maksimaalne sotsiaalmaks
18%: rikkurimaks kaheks aastaks

Depardieu *adieu* Prantsuse riigile

Maksutüli

Staarnäitleja pages lakke aetud maksude eest

Belgiasse ja vallandas avaliku sõnasõja.

Kaivo Kopli
kaivo.kopli@epl.ee

„Ma annan teile üle oma passi ja sotsiaalkindlustuse, mida ma ei ole kunagi kasutanud,” teatas Gérard Depardieu kirjas peaminister Jean-Marc Ayrault’le. „Meil ei ole enam sama kodumaa, mina olen tõeline eurooplane, maailmakodanik, nagu mu isa õpetas mind alati uskuma.”

Kuulsa näitleja pahameelepurske kutsus esile peaministri hiljutine sõnavõtt, milles ta manas ahneid rikkaid, kes tahavad veelgi rikkamaks saada. Selle aga oli tinginud omakorda Depardieu ja teistegi rikas-

te prantslaste kolimine välismaale, kuna valitsus kehtestas enam kui miljoni euro suurusele aastasele sissetulekule 75% tulumaksu, seda ühe meetmena kriisist välja tulekuks ja ajutiselt, kaheks aastaks (vaata ülevaadet maksusüsteemist lehekülje ülariibas – toim).

Asjaolu, et ilmselt üks tuntumaid prantslasi kolib maksukirve eest kohe ära Prantsuse piiri taga asuvasse linnakesse Néchini, tuli välja juba mitme nädala eest. Néchin on tuntud rikaste prantslaste maksude vähendamise elupaigana ja selle peatänav on üsna ilmekas. Nimelt algab viletsailmeline tänav sisuliselt Prantsusmaal, kohe Roubaix’ linna kõrval, kus 46% elanikest ajab läbi allpool vaesuspiiri. Mida enam Belgia poole, seda enam muudab tänav ilmet: vähem või rohkem uhkeid villasid ümbritsevad püüdnud hekid, aga ka kõr-

ged värvavad elanike privaatsuse kaitseks. Paljud neist on rikkad prantslased.

Bon vivant’ina ehk ligikaudses tõlkes elumehena tuntud Depardieu nüüdne solvunud kiri lisab debatile õli tulle. Eriti näiski Depardieud endast välja ajavat see, et peaminister teda armetuks ja haletsusväärseks nimetas. „Te ütlesite „armetu”? Kui armetu siis ikka,” kirjutas ta ja lisas: „Ma pean vastuvõetamatuks sõna „armetu”. Kes te olete, et mind sedasi hindate, küsin ma teilt, härra Ayrault, François Hollande’i peaminister. Ma küsin, kes te selline olete?”

Depardieu märkis solvunud, et ta on niigi maksnud maksudeks 85% oma sissetulekust sel aastal ja 45 aasta jooksul kokku 145 miljonit eurot. „Ma lahkun, sest teie meelest tuleb edu, loomingulisuse, talendi, erinevuste eest karistada.”

Prantsusmaalt lahkunud Depardieu: „Kahjuks pole mul siin enam midagi teha, aga ma armastan endiselt prantslasi, publikut.”

Foto: AFP/Scanpix

PÖGENIKE JAHIL

Maksuameti uued meetmed

Depardieu lahkumine ei ole siiski päris kerge ka maksu-seadustikku silmas pidades.

Tõsi, Prantsusmaal maksustatakse tulusid elukohapõhiselt ja selles mõttes on Depardieu nüüd läinud. Kuid füüsiliselt eemalolek ei pruugi maksuameti haardest päästa ja valitsus ongi hoiatanud, et maksupögenike elu raskendamiseks võidakse rakendada ka uusi meetmeid.

Maksustamise aluseks saab praegugi võtta selle, kus asub isiku „majanduslike huvide kese” ehk kus ta teenib peamise sissetuleku, kus asuvad tema varad ja perekond ja kui palju ta ühes või teises riigis aega veedab.

Nicolas Sarkozy presidendiks oleku ajal aga kehtestati nn lahkumismaks, mida on võimalik rakendada neile, kes oma varad Prantsusmaalt välja viivad.

30 aastat ja ühtne Euroopa patent valmis

Kaotatud aeg

EL saavutas kokkuleppe, mis on aastaid konkurentsivõimet mõttetult pidurdanud.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Euroopa Liit on aastaid korutanud, kuidas Vana Maailm peaks kasvatama oma konkurentsivõimet ja lihtsustama ettevõtete tegutsemist siseturul. Kui aga jõutakse tegelike küsimuste lahendamise juurde, astutakse teosammul.

Üks eredaim näide on üleeuroopaline ühtne patendi-süsteem, mis on siiani puudunud. USA poolt vaadates on EL-is toimuv naeruväärne. Kui seal saab ettevõtte oma leiutise või kasuliku mudeli ühe registreerimisega kaitsta ja rikkumiste puhul abi igast kohtust, siis väidetavalt „ühtse siseturuga” Euroopas polnud midagi sellist loota.

EL-is saab küll liikmesriigis registreeritud patendi ka üleeuroopaliseks muuta, kuid see on väga kallis. Euroopa patendiameti hinnangul maksab ühtse Euroopa patendi

taotlemine praegu keskmiselt 35 000 eurot ehk kümme korda rohkem kui USA-s. Lisaks oleks kohtus oma intellektuaalomandi kaitsmise puhul seda olnud vaja teha eri riikide kohtusüsteemides. Võib vaid ette kujutada, et Eesti väikeettevõtte patendiamanik pigem loobub oma õiguste kaitsmisest, kui läheb võõrasse ja kallisse Saksamaa, Prantsusmaa vms kohtusse õigust taga ajama.

Kulud langevad

Seda probleemi on teatud üle 30 aasta, mille jooksul EL-i riigid on üritanud ühtses patendis kokku leppida. Küsimus lahendati alles eelmisel nädalal, kui europarlament ratifitseeris vastava kokkuleppe, millega ühines 25 liikmesriiki 27-st. Alates 2014. aastast saab leppega ühinenud riikides registreerida Euroopa ühtset patenti. Ettevõtjate jaoks on peamine hea uudis see, et keskmised kulud patendi kohta töötavad langeda alla 5000 euro.

Lisaks luuakse ka spetsiaalne Euroopa patendikohtus, kus saab ühekorraga ja kõikjale ulatuvalt oma paten-

ti kaitsta. Kohtu peakontor asub Pariisis, eraldi harud on Londonis ja Münchenis. Kuid iga liikmesriik peaks saama vajaduse korral luua kohtu esinduse enda juures, mis lihtsustab ligipääsu õiguste kaitsmisele.

Ühtse patendi loomises kokkuleppe saavutamine oli ka Eesti valitsuse EL-i poliitika üks tähtsamaid eesmärke. Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi direktor Juhan Lepasaar aga ei arvanud, et tänu sellele ollakse juba „omadega mäel”. „Vaja on teha sarnane samm ka autoriõiguste ühtlustamisega, muidu ei pruugi õnnestuda luua digitaalset ühtset turgu täiel määral. Loodetavasti ei kulu selleks sama palju aega,” märkis Lepasaar.

Kaks EL-i liikmesriiki – Hispaania ja Itaalia – jäid kokkuleppes eemale keelekõrvalduse tõttu. Nimelt hakatakse patente kiiruse ja efektiivsuse huvides vaid inglise, saksa ja prantsuse keeles menetlema. Ei Madrid ega Rooma polnud nõus majandusliku loogika pärast alla neelama uhkust oma keelte üle.

VALITSUST TABAS TUGEVI SURVE

Kui seni protestis majandusko-misjonis arutlusel oleva ja taas-tuenergia tasusid kärpiva eel-nõu vastu peamiselt energeeti-kaettevõtjaid esindav Eesti Taas-tuenergia Koda, siis eelmisel

nädalal liitusid sellega veel paar huvigrupi: Eestis tuuleener-gia arendamisega tegeleva OÜ Nelja Energia osanik Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengu-pank ja Eesti pangaliit. **EPL**

LEVADA KINNISTUD EI LEIDNUD OSTJAT

70%

allahindlusest ei piisanud, et müüa hotelli Olümpia vastas asuvad kinnistud, mille ärimees Viktor Levada ettevõtte kinnis-varabuumi haripunktis ostis. Levada ostis 2006. aastal linnalt

kolm kinnistut kokku 38,1 mil-joni euroga. Teisel enampakku-misel langes hind 14,75 miljoni euron, kuid ostjaid ei leidunud. Pankrotihalduri kinnitusel pan-nakse kinnistud taas müüki. **EPL**

Maamõõtjate lohakas töö ajab naabrid maasiilude pärast tülli

Illustratsioon: Ott Vallik

Konflikt

Omaavalitsused pühivad naabritele valesti koostatud piiriprotokollidest käed puhtaks.

Andres Reimer

andres.reimer@epl.ee

Maa-amet lahendab igal aastal kümneid naabrite piiri-konflikte.

Maa erastati paarkümmend aastat tagasi kiiruga paberil oleva plaanimaterjali alusel ja naabrite eri arusaamad piiri kulgemisest ilmnevad nii hilja, et klaarimine läheb mak-sma palju raha ja närvirakke. Kohalik omaavalitsus ei soovi süüd valesti või segastel asja-oludel koostatud piiriproto-kolli pärast tavaliselt enda peale võtta.

Naaber pillub õuntega

„Naaber pillub mind seniaja-ni õuntega,” kurtis Pirita lin-naosa arendusnõunik Aare Ruubel. Tema kätte laeku-vad sageli linnaosa piirivaid-lused. Ruubeli isiklik õuna-sõda kuulub Eesti piirilahin-gute nn pehmesse peatükki, mille põhjustas naabri soov oma kuuri piirile liiga lähe-dale ehitada.

Pirita linnaosas tõuseb igal aastal päevakorda tosinkond teravat piirivaidlust. Kõige keevalemiselt koht on Mähe aed-linn, kus endistel aianduskrun-tidel asuvad ebapraktiliselt kit-sad ja pikad krundid.

Võib juhtuda, et aastaküm-

aianduskruntide naabrid said erastamisel samasuuruste, ligi-kaudu 875-ruutmeetriste kruntide omanikeks. Krundid jaga-ti laiali plaanimaterjali alusel, ilma neid kohapeal üle mõõt-mata ja märgistamata. Kui naabrid elasid vanadest tava-dest kinni pidades, siis nad ei hakanud omavahelist eraldus-joont maha märkima. Lähtu-ti määratlusest „ühest põõsast teise põõsani”. Ligi 15 aastat tagasi lasi üks naabritest, tõe-näoliselt krunti müügiks ette valmistades, maamõõtjal piiri-kupitsad maasse lüüa. Mingi-sugusel arusaamatul põhjusel kinnitas Maardu linnavalitsus piiriprotokolli ilma naabriga kooskõlastamata. Tõenäoli-selt omaavalitsus ei täitnud sea-dust, et jälgida, et piiriproto-kollil oleks mõlema naabri all-kiri või et teine naaber oleks vähemalt informeeritud.

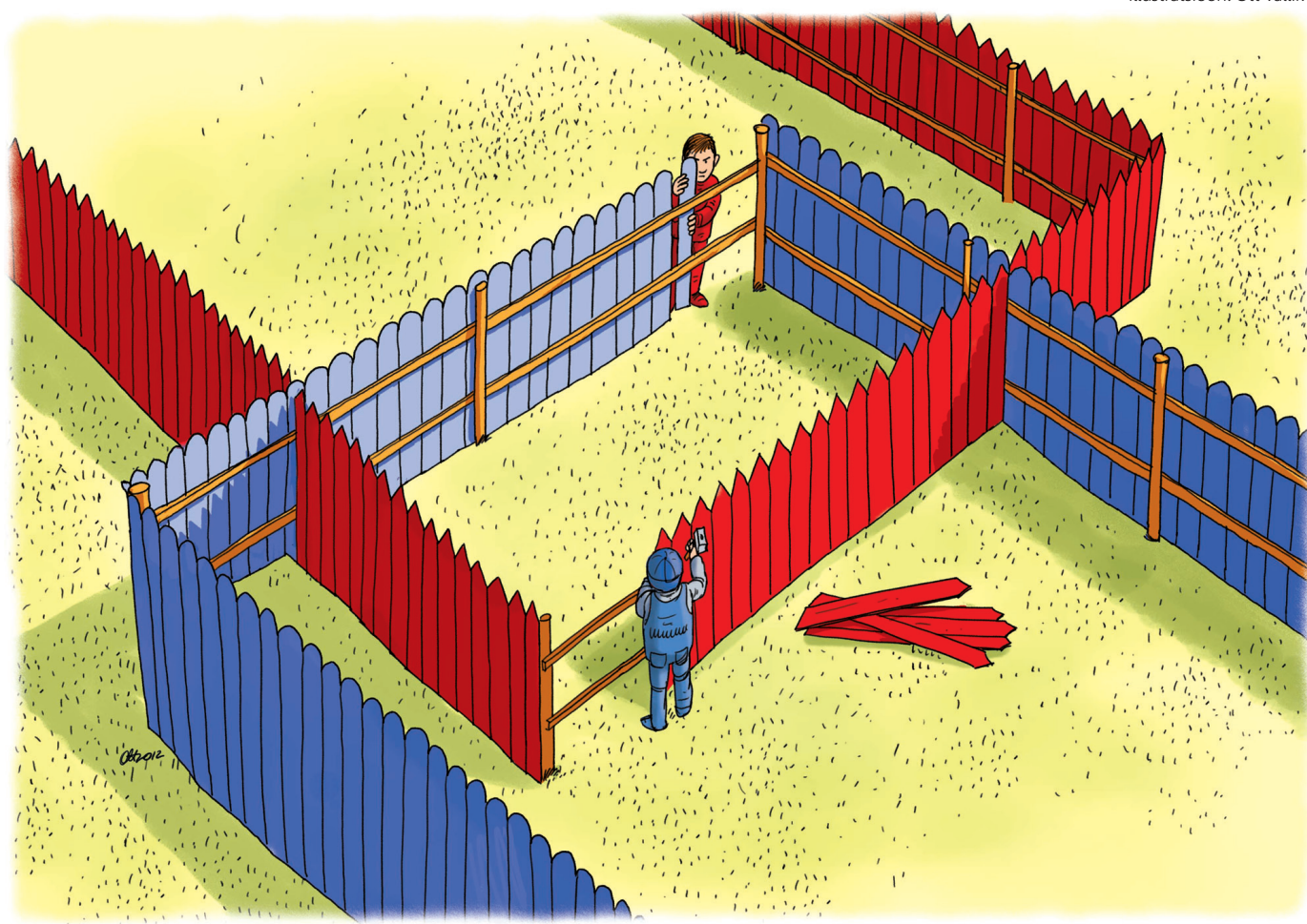
Möödapaneb ilmnas alles nüüd, kui naaberkrundi ost-nud uus omanik asus aeda ehi-tama. Nimelt oli maamõõtja lõõnud piirikupitsad nii, et uue naabri kavandata-v aed oleks kõrgunud keset põlisasu-ka sirelipõõsast. Kontrollimi-sel selgus, et ühe naabri krundi oli suurendatud 36 ruutmeetri võtta, teise oma aga sama pal-ju vähendatud.

Selgus tõsiasi

Kui põlisasukas pöördus oma õiguse maksmapanemiseks maa-ameti poole, selgus tõsi-asi: viga on tõepoolest tehtud, kuid naaberkrundi heausksel uuel omanikul on valesti mõõ-detud maale täpselt samasugune õigus, mistõttu piiritüli saab lahendada vaid Maardu linnavalit-sust kaasates poolte kokkuleppel ja/või kohtus. Põlisasukas

peab kogu loos süüdlaseks just linnavalitsust, kes eksliku piiriprotokolli kinnitas.

Linnavalitsusel puudub igasugune soov asuda patu-oina rolli, sest Maardus tuleb endiste aianduskruntidega ette kümmekond ligiläheda-selt sarnast vaidlusjuhtumit. „Omaavalitsusel on piiriproto-kollide puhul võimalik lähtu-da maamõõtja tööst, kes on litsentseeritud ja pädev ning kelle tegevust kontrollib maa-amet,” selgitas Maardu seisu-kohta linnaarhitekt Riina Liivamägi. „Ennekõike peavad naabrid ise omavahel kokku leppima.”

MÕÖDISTAMINE

Tüüpilisemad vead ja eksimused katastrimõõdistamisel

• Vead katastrimõõdistami-se tegemisel, sh piirielementi-de andmed ja piirimärkide asu-koht maastikul ei lange kokku.
• Varem paigaldatud piirimär-kide asukohti ei selgitata välja ja pigem paigaldatakse maasti-kule uusi, n-õ dubleerivaid piiri-märke vms.

• Katastriüksuse moodustami-sel ei ole piirimärke maastikule paigaldatud või paigaldatud piir-märgid on maastikul hävine-nud või kasutajate poolt paha-tahtlikult teisaldatud.
• Üksuse piir kulgeb läbi ehitise, põhjuseks kas viga piiri mää-ramisel või ei ole ehitustegevu-

ses arvestatud piiri asukohaga ja on teadlikult ehitatud üle piiri.
• Katastriüksuse piiriks on olnud maastikuelement, mille asukoht on aja jooksul muutu-nud või objekti enam ei eksis-teerigi; väga sagedane olukord just teedega piirnevate katastri-üksuste puhul.

Mis on peamised vigade tekkimise põhjused

• Maaomanike vähene huvi pii-ri asukoha ja paigaldatud piiri-märkide vastu maastikul.
• Maaomanikud ei teadvusta oma kohustusi piirimärkide säi-limise tagamisel.
• On maaomanikke, kes ei tea oma maa piire, ei hoolda piirisih-te ega tunne huvi piirimärgistu-se asukoha ja hävinud piirimär-kide taastamise vastu.
• Katastriüksuse omanikud huvituvad pigem pindalast kui piiri asukohast maastikul: on olukordi, kus huvi piiri asukoha vastu tekib liiga hilja, s.o mitte katastriüksuse moodustamise

ajal, vaid hilisema kasutamise või uue naabriga kohtumise ajal.
• Piirimärkide hävitamine või tahtlik asukoha muutmine maa-omanike või piirinaabrite poolt.
• Piirimärke teisaldatakse ker-gekäeliselt (nt põhjusel, et kuna märk segas muru niitmist, tõst-sin ta sinna kaugemale lillepeen-ra äärde).
• Erinevatest moodustamis-viisidest tingitud vastuolud pii-riandmetes. Maareformi käigus on kasutatud erinevaid mõõdis-tamisviise, mis ei taga ühtset mõõdistamistäpsust (nt aerofo-togeodeetiline mõõdistusviis,

mõõdistamine suvalises, koha-likus ja riiklikus koordinaatide süsteemis). Samuti on katastri-üksusi moodustatud ka plaani-või kaardimaterjali alusel (s.o katastriüksuse asukoht ja piirid on määratud kaardimaterjalil, mitte aga maastikul).
• Selle asemel, et maamõõt-ja teeks piiri asukoha maastikul kindlaks ja esitaks katastri-pidajale tegelikud andmed, tehak-se need pigem katastripidajale „sobivaks” ja tagajärjeks on see, et andmed kaardil ja maastikul on vastuolus/erinevad.

Allikas: maa-amet

KOMMENTAAR

Maa-amet ei tee kõikidele kannetele välikontrolli

Agnes Jürgens

maa-ameti avalike suhete nõunik

Maakatastrisse on kantud üle 620 000 katastriüksuse ehk u 90% kogu Eesti pindalast.

Katastripidaja teeb kandeid vastavalt talle kande tegemiseks esitatud dokumentidele ja üld-juhul kande tegemise ajal väli-kontrolli ei tehta. Katastrikannet tehes eeldab katastripidaja, et maamõõtja või mõni teine doku-mendi koostaja on esitanud tal-le õiged andmed. Kui katastriüksused on moodustatud plaani-ja kaardimaterjali alusel, ei anna maa-amet üldjuhul hinnangut piiride asukohtade õigsuse suhtes maastikul.

Tänavu tehti maakatastrisse u 34 000 kannet, nendest u 400 kannet on seotud olemasoleva-tele katastriüksustele teostatud uue katastrimõõdistamisega. Maaomanikud või nende esinda-jad on pöördunud katastrimõõdis-tamise ja -kontrolli osakonna poole 53 korral.

Pirita linnaosas tõuseb igal aastal päevakorda tosin-kond teravat piirivaidlust.

neid rahumeelselt koos elanud naabrid pööravad tülli alles siis, kui on otsustanud hakata kruntide vahele aeda rajama. Maamõõtjale maksta ei soovita, mistõttu võib piirikupits hakata üleöö justkui iseenesest asukohta vahetama.

Kõige enam ajab maaoma-niku n-õ pöördesse olukord, kui ta on valmis maksma maa-mõõtjale, advokaadile ja üks-kõik kellele, aga tulemuseks on null: selgub, et kahel naab-ril on ühele ja samale maasiilule sama palju õigusi.

Sarnane lugu juhtus Maar-du linna Põldheina teel asu-vate naabritega. Kunagiste

Õiguskantsler sekkub elektrituru avanemisse

Elektritur

Kaugloetava arvesti puudumist ministeerium ja võrguettevõtte avanemise turu tõkkeks ei pea.

Harry Tuul, Andres Reimer
uudis@epl.ee

Õiguskantsler Indrek Teder saatis detsembri alguses majandusminister Juhan Partsi kirja, millega püüab jõuda selgusele, miks ei ole enamikule tarbijatele tagatud tunnipõhine elektritarbimise arvestus ja kas tegu on ebavõrdse kohtlemisega.

Nimelt pöördus õiguskantsleri poole tarbija, kes soovib osta elektrit tunnipõhise hinnaga, kuna see võimaldab tal oma energiatarbimist kõige paremini suunata ja tarbida elektrit rohkem öötnudel, kui see on kõige odavam. Kuigi Elektrilevi OÜ on juba praegu paigaldanud osale tarbijatest tunnipõhist arvestamist võimaldavad kaugloetavad mõõteseadmed, lubati talle vastav mõõteseadme paigaldada alles 2017. aastaks.

Kinnitatud kahtlus

Andmed kinnitavad kahtlusi. Nii andis Elektrilevi teada, et nende võrgus on praegu ligi 60 000 kaugloetavat arvestit.

Järgmise nelja aastaga paigaldatakse veel ligi 630 000 uut arvestit. Arvestite ostu, paigaldust ja vajalikke infosüsteeme hõlmava investeeringu maksumus on ligikaudu 94 miljonit eurot.

Indrek Teder peab võtma seisukoha, kas tegu on ebavõrdse kohtlemisega.

Foto: Siim Lövi

„Kaugloetavate arvestite paigaldamine ja elektrituru avamine ei ole omavahelises otse- ses seoses. Ka praegu arvestatakse börsihinnapakettide

esindaja. „Kuna kaugloetavate arvestite ostmise ja paigaldamine toimub elektri võrgust, siis on elektritarbijate huvides hajutada uute arvestite paigaldamine nelja-aastasele ajaperioodile ja seeläbi vähendada elektri võrgutasu järsku tõusu,” selgitas ministeerium vastuses Eesti Päevale-

Soomes avanes turg 1998. aastal, kaugloetavaid arvesteid paigaldatakse senini.

puhul elektritarbimist lähtudes tüüpkoormusgraafikutest, mida saavad tarbijad teada kas oma elektri võrguettevõtjalt või konkurentsiametist,” selgitas majandusministeeriumi

he küsimustele.

Soomes avanes elektritur täielikult 1998. aastal, kuid kaugloetavate arvestite paigaldamine lõpeb alles järgmiseks aastaks. ●

Mida teha kaugloendurita

Kui kaugloetavat arvestit ei ole, jagavad võrguettevõtted kuu jooksul tarbitud koguse tundide vahel laiali tüüpkoormusgraafiku alusel. Kui on kahetariifne arvesti, siis jaotub päevanäidikuga mõõdetud tarbimine konkreetse kuu päevatundide vahel ja öine tarbimine konkreetse kuu öötundide vahel ning päeva- ja öötundidele saab müüja arvestada ka erineva hinna.

Üks edasipääsenud idee: kelk, mis saab hakkama nii lumel kui ka asfaldil. Foto: Sven Arbet

Ettevõtluskonkursil „Ajujaht” jäid sõelale 25 parimat

Ettevõtlus

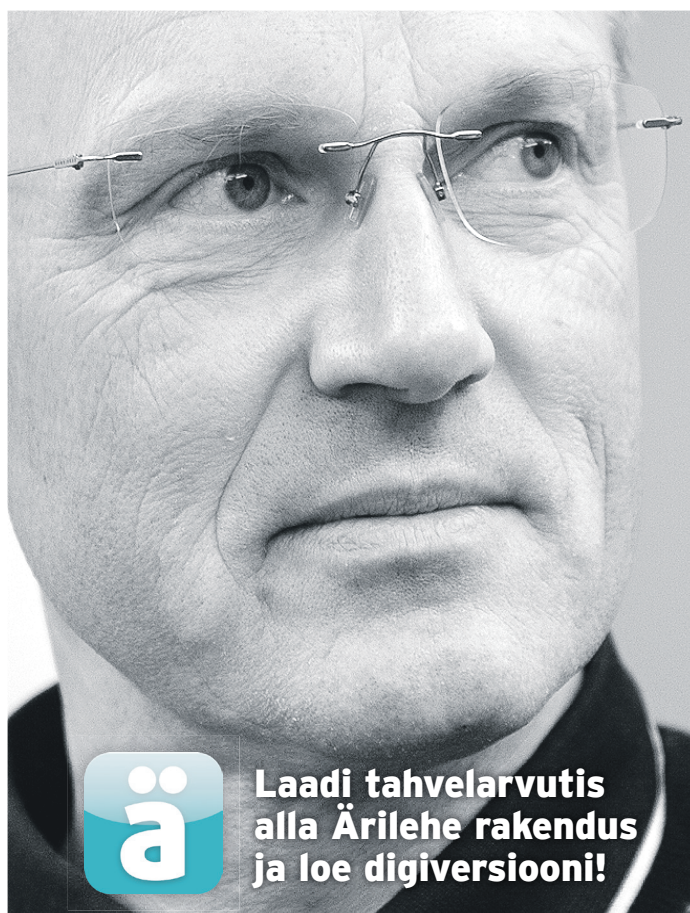
Eesti suurimal ettevõtluskonkursil „Ajujaht” selgusid eile 25 säravat ideed, mille autorid pääsevad osalema detsembrist märtsini kestvasse arenguprogrammi. Seal antakse autoritele teadmisi nii ärimudeli viimistlemisest, tootearendusest kui ka turundusest.

50 000 eurole jäi pretendeerima näiteks e-garantii idee, mis võimaldaks tõendada kaubale pretensiooni esitamise õigust või garantii kehtivust ilma pabertšekke säilitamata. Või sisult hinnavaatlusportaal shoppa.me, mis koondaks rõiva- ja jalatsipoodide tootevaliku, et tarbija saaks enne poodlemine minekut teha eeluuringu ja näha, mis poes milliseid riideid ja mis hinnaga müüakse. Samuti ökobörs, mis viiks netikeskkonnas kokku väiketootja ja tarbija. Või näiteks seade, mis jälgib sinu joodud vee hul-

ka ja teavitab hiilivast janutundest juba enne, kui kurk kuivama hakkab.

Seni ilmselt tuntuim „Ajujah” idee pärineb 2010. aastast, kui võitjaks osutus elektrooniline taimekasvatussüsteem Click & Grow. Litsustatult piisab nn isetoimivas lillepotis taime kasvatamiseks vaid nupule vajutamisest. Aasta hiljem tunnistati parimaks veebikeskkond Virtual Garden, mis võimaldab kõigil soovijatel kiiresti ja vähese vaevaga aiapidajaks hakata. Kasutajal on võimalik kujundada endale sobiv virtuaalpeenar ja ettevõtte pistab valitud aedviljad ise mulda. Saagi valmides toimetatakse aedviljakorvi kliendile koju kätte. Eelmisel aastal lõi kas loorbereid ainulaadse juh- timissüsteemiga kolmerattaline tõukeratas Raybike.

„Ajujahi” võitja selgub järgmise aasta kevadel. ● Harry Tuul

Värskes Ärilehes:

TOOMAS ANNUS: riigiametite politiseerimine tõukab ettevõtjad eemale

- Firmad hakkavad agaramalt **vanureid** kliendiks püüdma
- Apple'i ja Samsungi tuline **tehnomadin**
- Eestlane mõtleb **kulutuste** peale lõunanaabrist pingsamalt
- **Tont spordis**, mis on dopingust veel hullem

Osta Ärileht hästi varustatud lehemüügikohtadest või telli. Info ja tellimine: tel 680 4444 või klienditugi@lehed.ee
Eesti Päevalehe Äripaketi tellijad saavad Ärilehe automaatselt.

Laadi tahvelarvutis alla Ärilehe rakendus ja loe digiversiooni!

ärileht
Eesti Päevaleht

Telli Äripakett nüüd ja võid võita ühe kolmest **Kaubamaja 1000 € kinkekaardist!**

Vaata: www.epl.ee/aripakett

NÜÜD MÜÜGIL!

Elukestev õpe

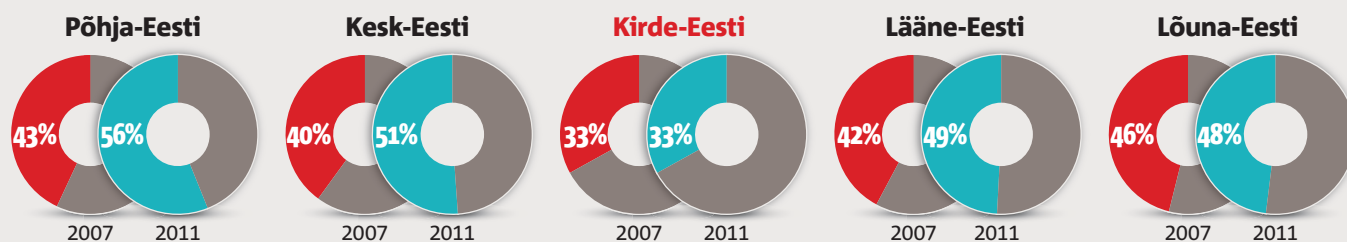
Kaire Talviste
kaire.talviste@epl.ee

Karolin Kõrreveski sõnul mõjutavad täiskasvanuõppes osalemist nii piirkondlik tööturu kui ka sotsiaal-demograafiline olukord. Riskirühma kuuluvad vanemaelised, madala haridustasemega, muukeelised ja töötud inimesed. „Kirde-Eesti elanikkonna elukestvas õppes osalemise protsenti mõjutab väga oluliselt kõrgem töötuse määr võrreldes teiste piirkondadega. Töötute peamised takistused on vahendite (raha, transport) puudumine, psühholoogilised probleemid, info puudus ja madal enesehinnang,” tõdeb ta. Mitte-eestlaste väiksem osalus on seletatav nii nende keskmisest halvema tööturupositsiooniga, muukeelsete koolitusprogrammide vähesuse kui ka väiksemate (materiaalsete) võimalustega.

Kirde-Eestis on teiste piirkondadega võrreldes tunduvalt kõrgem töötuse määr: septembri lõpu seisuga oli Ida-Virumaal registreeritud

Kui mujal Eesti piirkondades õppis mullu ligi pool või isegi üle poole täiskasvanutest, siis Kirde-Eestis vaid 33%.

- 2007. aastal vastas 78% Eesti inimestest, kes ühelgi koolitusele ei osalenud, et nad ei soovitudki õppida. 2011. aastal vähenes vastav protsent 67%-ni, mis viitab täiskasvanute suurenenud enesetäiendamishuvile.
- Nende Eesti täiskasvanute jaoks, kes tegelikult tahaksid õppida, on suurim probleem

koolituste kõrge hind. Need, kes pole aga üldse õppimisest huvitatud, peavad end liiga vanaks, et õppida. Kirde-Eestis peab ligikaudu 40% vastanutest peamiseks takistuseks kas halba tervislikku seisundit või liiga kõrget vanust.

 Üldistatult võib öelda, et täiskasvanuõppest võtavad osa

pigem kõrgema haridusega eesti keelt kõnelevad nooremassed vanuserühma kuuluvad ja töötavad inimesed.

- Elukestvas õppes osalemise suhteline tõenäosus on linnaelanikel 1,36 korda suurem kui maapiirkonna elanikel.
- Eestikeelsed täiskasvanud õpivad võrreldes muukeelsete-

- ga ligi kolm korda sagedamini.
- Kõige enam õpivad töötavad inimesed, seejärel töötud ja kõige vähem mitteaktiivsed. Naised on aktiivsemad õppijad kui mehed.
- Kõrgharidusega inimene õpib ligi viis korda suurema tõenäosusega kui alg- või põhiharidusega täiskasvanu.

Töötukassa analüüsiosa-
konna analüütiku Kristi Vill-
saare sõnul on nagu Eestis
keskmiselt, nii ka Ida-Viru-
maal tööturukoolitusel osale-
nud tänavu ühes kuus keskeltlä-
bi 12% registreeritud töötutest.
Novembris osales Ida-Virumaal
töötukassa kaudu töökoolitusel
1207 inimest, lisaks tööotsingu-
koolitusel 257 inimest. Töötu-
kassa peab seepärast koolitustes
osalemise madalat taset pigem
suurettevõtete kadumise süüks.

Eestis levinud paradigma kohaselt on õppimine mõeldud noortele.

„Päris oluline osa koolitusest toimub ettevõtetes, eriti suuremad ettevõtted koolitavad oma töötajaid palju ise ja Kirde-Eestis on suurte ettevõtete osakaal suurem kui mujal Eestis,” on sama meelt ka haridus- ja teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse valdkonna peaekspert Aino Haller. Majanduskriisi ajal kadus olulisi suuri ettevõtteid (näiteks Kreenholm) ja ka allesjäänud tömbasid personali koostamale ega suutnud panustada koolitusele. „Et antud ülevaate

test on näha, et kõige rohkem osalevad koolitusel töötavad inimesed, siis Kirde-Eestis on just tööandjate osa vähenemine tõenäoliselt olulisem kui mujal Eestis,” arwab ta.

Ministeerium on programmi „Täiskasvanute tööalane koolitus ja arendustegevused” raames toimuvate tasuta kursuste tellimisel seadnud prioriteediks kursused Kirde-Eestis. Töötukassa on suuredanud tööturukoolituse osakaalu Ida-Virumaal: kui 2010. aastal suunati tööturukoolitu-

Väiksem õppimissoov

Kui tööandja korraldatud õppes osalemine on inimestele enesestmõistetav, siis üldine koolitusvalmidus on venekeelse elanikkonna hulgas väike. Ka siin paistab Kirde-Eesti ülejäänud piirkondade taustal negatiivselt silma: 73% elanikest polegi õppimisest huvitatud. Samuti on Kirde-Eestis veidi suurem 45-aastaste ja vanemate osakaal, kes näevad olulise takistusena õppimisel tervisest ja vanusest tulenevaid probleeme.

Eestis levinud paradigma kohaselt on õppimine mõeldud noortele, mistõttu vanuse tõustes õpimotivatsioon väheneb. Vanemaealised ei usu, et nad suudaksid veel uusi oskusi omandada.

„Selliseid hoiakutest tule-
nevaid suundumusi on keeru-
line mõjutada, aga püüame ka
sellega tegeleda,” ütleb Haller.

Karolin Kõrreveski vahendab Kirde-Eesti kohalikke elukestva õppe eksperte, kelle arvates puudub neil korralik koostöövõimalustest teavitamise ja karjääriteenuste pakkumise süsteem/koostöövõrgustik, mistõttu koostöösinfo ei jõua tihtilugu probleemsete gruppideni.

„Seega tuleb pingsalt silmas pidada iga piirkonna elanikkonna eripära, et pakutavad abimeetmed jõuaksid ikka õigete sihtrühmadele. Vaja oleks sünhholoogilise toega karjäärinõustamiskeskusi gruppidele, kes osalevad õppes vähe. Kindlasti aitaks Kirde-Eestis elukestvas õppes osalejate hulka suurendada riigikeele õpe, mis avardab võimalusi osalemaks enamatel koolitustel,” loetleb ta võimalusi, mis tagaks Kirde-Eesti elanikele võrdsema olukorra. ●

Töötasust riigipühadel ja täistööajaga töötamisest

●●Kui mul on töötasu kuus kindel summa, kas tööandja peab siis maksma ka riigipühade eest? Lepingus on ka öeldud, et kuutöötasu arvestatakse proportsionaalselt tegeliku tööaja suhtele. Olenemata sellest, kas kuus on 20 või 23 tööpäeva, palk on ikka sama.

Küsi ja töötasu arvutatakse ilmselt ajatöö alusel ja kuupalk on kindla summana töölepingus kokku lepitud. Sellisel juhul ei loeta eraldi riigipühi, puhkepäevi ega tööpäevi. Olenemata tööpäevade arvust, on töötasu lepingus näidatud kindel summa.

Arvestus „proportsionaalselt tegeliku tööaja suhtele” on kahjuks segane. Võib-olla peetakse silmas seda, et töötaja puhkuse, haiguse jms korral arvestatakse see aeg kuu tööajast välja, aga see tuleneb

seadusest ega pea olema töö-
lepingus.

Kui töötaja töötab töölepingu järgi täistööajaga, on tööandja kohustatud teda selleks ajaks tööga kindlustama. Töölepingu seaduse § 35 kohaselt peab tööandja tööväimelisele ja töö tegemiseks valmis olevale töötajale maksma keskmist töötasu ka juhul, kui töötaja ei tee tööd seetõttu, et tööandja ei ole andnud tööd. Töötaja peaks olukorras, kus tööd anda ei ole, kas kirjalikult või e-pos-

ti teel tööd nõudma ja teatama, et ta on tööks valmis. Sellise teate ärakiri tõendab õigust nõuda töövaidluskomisjonis või kohtus keskmist töötasu juhul, kui töandja seda vabatahtlikult ei maksa. Töölepingu tingimus, mille järgi töötasu makstakse ainult tegelikut töötatud tundi eest, on sel juhul vastuolus seadusega.

Saada oma tööalane küsimus:
kristiina.viiron@epl.ee

Eestlased võidutsesid katuseehitajate maailmameistrivõistlustel

Šveitsis toimunud noorte katusemeistrite maailmameistrivõistlustel võitsid Eesti meeskonnad nii metallkatuste (OÜ Knoobus) kui ka lamekatuste (OÜ Brikks Baltic) kategoorias kolmanda koha. Lisaks võitis lamekatuste võistkond eriauhinna loomingulisuse eest. Parimad valiti kolmes kategoorias: kivikatused, lamekatused ja metallkatused, võidud kõigis kategooriates läksid Šveitsi. Maailmameistrid selgitati kuni 26-aastaste noorte hulgas. Kivikatuste võistlusel esindas Ees-

tit OÜ Liiwimaa Katusemeister
ja TTÜ ehitusteaduskonna ühis-
meeskond.

Võistlus koosnes kolmest võistuspäevast ja ülesandest. Kahel esimesel päeval lahendati kohustuslikke ülesandeid, kolmas päev jäeti loomingulise lahenduse jaoks. Eestlaste jaoks oli võistluse erakordne väljakutse, kuna kasutusel olnud materjalidest ja toodetest ehitatakse siinsel turul väga vähe. Eesti katuse- ja fassaadimeistrite liidu andmetel osales Eesti võistlustel esimest korda. **EPL**

„TALVEÖÖ UNENÄGU”

Täna avatakse Ladina-Ameerika kultuuri tutvustav Tallinna Linna teatri rahvusvaheline teatrite festival „Talveöö unenägu”, mis kestab 21. detsembrini. Kava: linnaateater.ee. **EPL**

E-RAAMATUTE KARTELLISAAGA

Tehnoloogiahiid Apple ja neli Euroopa suurkirjastust ning Euroopa Komisjon jõudsid kokkuleppele, et ausa konkurentsi huvides ei määra e-raamatute hindu edaspidi mitte kirjastused,

vaid edasimüüjad.

Kartellikahtlus tekkis, kui e-raamatute hinnad edasimüüjatele hakkasid Euroopa majandusruumis korraga tõusma. **Guardian**

TUMMFILMIMUUSIKA TARTUS

Täna lõpetab Tartu Elektriteater sügishooaja kontsertfilmiga: luuperimuusik Multiphonic Rodent on äratanud ellu 1925. aasta tummfilmi „Tšekaa komisar Miroštšenko”. Film on digi-

teeritud ja korra Tallinnas muusikaga ekraanile jõudnud. Täna kell 19 on Tartu Elektriteatri publikul ainulaadne võimalus näha filmi koos uue helimaastikuga. **EPL**

NO99 laemaal – kolmas omalaadne saja aasta sees

Kunst

Tõnis Saadoja võttis aasta jooksul ette töö, millega pole hakkama saanud ükski elav eesti kunstnik.

Kaarel Kressa
kaarel.kressa@epl.ee

Ülejärgmisel neljapäeval avatakse teatris NO99 laemaal, mille kallal kunstnik Tõnis Saadoja on töötanud enam-vähem kogu tänavuse aasta. See sündmus on harukordne. Monumentaalmaale, näiteks eepilistes proportsioonides seinamaalinguid, tehakse Eestis vähe. Laemaale on viimase sajandi jooksul valminud vaid kaks: Estonia teatris ja Vene kultuurikeskuses, mõlemad pool sajandit tagasi.

Teadmine, et töö on selline, mida ükski teine elusolev eesti kunstnik pole ette võtnud, mõjus Saadoja sõnul üksjagu heidutavalt. „Aga ei olnud nii hull, kui ma arvasin,” lisab kunstnik. „Kui sa aasta aega ühe asjaga tegeled, harjub lõpuks ära. Mäletan enda algset elevust, mis mingil hetkel asendus teatava nukruse või jõuetusega. Alguses ma ei arvanud, et pean ta nii detailselt läbi maalima. Kui suvi hakkas lõpule jõudma, siis vaatasin, et tegelikult ta ei vastanud päris sellele ettekujutusele, mis mul oli. Siis tekkis jälle selline hasart või kindlus sisse, kuna teadsin, mis ma tegema pean. Mõtlemissiks kulus tohutult aega: üheistkümnest töötatud kuust

Tõnis Saadoja ütleb, et arutles teatrilage maalides, kas teos peaks viitama ka Eesti tuntumale, Estonia laemalile.

Foto: Vallo Kruuser

Rinnahe „Päevast päeva”

Foto: Vallo Kruuser

Võrrand ühe tundmatuga

Ehtedisain

Kristiina Laurits on aastate jooksul toonud ehtesse meelelisust. Kõige nähtavamalt muidugi oma materjalivalikuga, mis on tihti pärit pigem köögist kui kullassepatöökodast: vanillikaunad, loomamaks, soola- ja suhkruristallid. Kuid ka lõhnade ja värvidega, milles on jultunud kapriise ja isegi buduaariliku seksapiili.

Sel korral üllatas Laurits leivaga, tõenäoliselt ühe märgilisema toiduainega meie kultuuris. Kuivanud leivapalukeste kõrval on näitusel ka ühe võimsa kaelahte jagu soola. Kristlikus kultuuris on leib kinnistunud Lunastaja ihuna, nagu vein tema verena. Rituaalne kirikuleiva mekkimine koos tilga veiniga on Kristuse armastuse lubamine endasse, see on usk, et meie päästmine on midagi reaalselt.

Edvistav, ent proosaline

Lauritsa ehted on eksponeeritud valgetel ustel, varjud küünitamas üle ajast puretud pinnale. Minu jaoks on intrigeeriv sõnamäng teljel „uks” ja „usk” – ukseid usku? Kuigi vaevalt et see nii on mõeldud: intuiitse loojana tuleb kõiki Lauritsa sõna- ja mõttemänge võtta just mänguna.

Näituse pealkiri „Diarium” (ehk päevatoit) on kergelt edvistav, viidates ometi proosalisele. Sellised on ka Lauritsa ehted. Tema leib ei ole kasin, sellel on kroonid peas ja kõpskingad jalas. Hoolimata esmastest ehmatest, mille põhjustab materjal, on need peamiselt rinnanõelana vormistatud ehted vägagi kantavad. Kunstniku meetod – võtta midagi argist, trafaretset, olemasolevat ja lisada sellele midagi kokkuleppeliselt järgiproovilt ilusalt – on küllaltki lihtsalt jälgitav. See on võrrand ühe tundmatu ja ühe tuttavaga.

Kristiina Lauritsa ehtenäitus „Diarium” on lida galeriis (Suur-Karja 2) avatud kuni 6. jaanuarini. **• Tanel Veenre**

Saja aasta jooksul on valminud Estonia ja Vene kultuuri-keskuse laemaalid.

poolteist läks lihtsalt istumise ja molutamise peale.”

Tähtaeg venis kavandatust kaks korda pikemaks, kuigi viimaseks kuuks võttis Saadoja endale appi ka maalikunstnik Mart Vainre. Teatri tehtud ettepaneku ja töö tegeliku alguse vahele jäi kunstnikul veel kolm aastat mõtlemisaega. Selle jooksul kõhkles Saadoja vahepeal, kas ta ei peaks ajaloolist konteksti arvestama ja oma teoses kuidagi ka Estonia laemalile viitama. „Seal ongi Eesti kõige tuntum laemaal ja selle valmi-

KOGUMIK

Eesti monumentaalkunst

27. detsembril esitletakse laemaali avamisüritusel ka kunstiraamatut „Konspekteeritud ruum. Tõnis Saadoja laemaal Teater NO99-s. Eesti monumentaalmaal 1879–2012”. „Raamat koosneb kahest osast: Paul Kuimeti fotoseeria laemaali valmimisprotsessist ja Gregor Tauli koostatud minientsüklopeedia eesti monumentaalmaalist,” selgitab Saadoja. „Kirjeldatud on sadakonda tööd. Sellist kogumikku pole varem tehtud. Raa-

matut kokku pannes avastasime huvitava vaakumi: ei õnnestunud leida ühtki kombinatsiooni, kus kaasaegne arhitektuur mingit monumentaalkunsti teost sisaldaks. Ka värskemad monumentaalmaalid on ikkagi tehtud vanadele seintele. See oleks üks asi, millega kunstnikud võiksid tegeleda – et oleks uhiuus, läbimõeldud arhitektuurilahendus, mille sees oleks samamoodi läbimõeldud kunstiline monumentaalteos.”

mine koos Estonia taastamisega toimus täpselt samal ajal kui NO99 hoone [valmis 1947. aastal] ehitamine,” selgitab Saadoja. „Arvasin, et äkki peaks nende kahe vahel mingi ühenduse tekitama. Aga sain ruttu aru, et siin peaks olema siiski mingi kujund, mille üldistusvõime oleks iseseisev ja väljaspool kohalikku kunstiajalugu.”

Suvalisus kunstikeeles

Saadoja maalid on ikka olnud fotorealistlikus laadis ning ka laemalile jõudnud kaseladavad ja suvetaevas on maalitud kunstniku enda tehtud foto põhjal. „Täpselt ei mäleta, kust need puud pärit on, vist Lahe- maalt Loksa lähedalt,” märgib

kunstnik. „Võiks ju arvata, et see koht on minu jaoks kuidagi tähenduslikult laetud, et ma ta valisin, aga tegelikult on see päris juhuslik. Kui metsa minna ja suunata kaamera puude suunas, siis saab lõpmatult selliseid kaadreid.”

Saadoja jaoks on oluline küsimus, kuidas tegelikkuses valitsevat suvalisust ja lõpetamatust kunstikeelde vahendada. „Kui sa tegeled realismiga, siis ka kontrollimatus on üks osa realismist,” leiab Saadoja. „Paratamatuse faktor on alati sees. Aga muidugi on lavastuslikust aspektist õudsest raske üle saada. Kui vabaks me end ka ei lase, mingi kontroll ikkagi säilib.” **•**

Aljand saavutas Istanbuli lühiraja MM-il 100 meetri rinnuliujumises neljanda koha.

Fotod: AFP/Scanpix, Aet Süvari

Martti Aljand: ka USA-s pakuti mulle ametlikku treenerikohta

Intervjuu

Aet Süvari
Istanbul, Türgi

Ujuja Martti Aljand – ta lent, kes tuleb koju – räägib põhjustest, mis teda Eestisse tõmbavad, ja oma edasistest plaanidest.

●● **Martti, sul jäi seljataha päris edukas MM – said neljanda ja kümnenda koha. Kuidas sa Istanbulis peetud aasta viimase tiitlivõistluse kokku võtaksid?** Üldiselt väga hästi. Neljas koht oli väga-väga hea ja ka kompleksi kümnes tulemus on okei. Muidugi oleksin tahtnud finaalis ujuda, aga arvasin juba ette, et seal läheb jubedaks andmiseks. Eks selles viimases ujumises, 100 meetri kompleksi poolfinaalis andis väsimus ka tunda. Tehniliselt ei olnud võib-olla kõige parem sooritus. Vajaka jäi selili veealuses osas.

●● **Päriselt puhata ja end lõdvaks lasta sa veel ikkagi ei saa, sest sellel nädalal ootavad ees Eesti meistrivõistlused.** Jah, neist on ikka tore osa võtta. Usun, et need on vaimsalt kindlasti kergemad võistlused kui MM! (*Naerab*)

●● **Sa hakkad nüüd Eestis palju aega veetma. Vast saab Eesti publik sind rohkem ka võistlemas näha. Kas sul on ka kahju USA-st lahkuda? Seda mõtet ei käinud peast läbi, et jääks sinna, otsiks töökoha?** Kindlasti on kahju lahkuda. Olin seal ju viis ja pool aastat, seal on paljud sõbrad, mõnused kohad, linn, mis muutus

koduks. Ning ka töö oleksin kindlasti leidnud, sest võimalusi oli. Andsin vahepeal ühele väiksele poisile ujumise eratunde. Tema vanemad ostsid ujulapääsme, millega sain basseini äärde, kus ma siis teda õpetasin. Siis tuli üks kohalik treener ütleva, et nii ei või teha. Küsisin, kas ma võin trenni lõpuni teha, ja ta lubas. Siis tuli ta natukese aja pärast tagasi ja ma juba mõtlesin, et okei, ikkagi ei või lõpuni teha.

Aga tema hakkas hoopis küsima, millega ma muidu tegelen ja kas ma kuskil tööotan, ning pakkus lõpuks ametlikku treenerikohta. Seal ma siis tegin viis-kuus nädalat abitreenerina tööd, nii et mul on isegi USA treenerisertifikaat olemas.

Aga ka väljaspool ujumist poleks väga raske USA-s tööd leida. Berkeley ülikool on nii

palju kui mina olen kogenud, pole USA-s lastel üles kasvasdes sellist vabadust nagu Eestis. Vanemad ei julge lasta lastel mitte midagi ise teha või kuskile minna. Mina tahaks tulevikus oma lapsed ikkagi üles kasvatada just Eestis.

●● **Kuidas su ujumisega Eestis jääb? Otsid treeneri? Kuidas ja kus treenima hakkad?**

Ma ei ole nendele küsimustele veel jõudnud väga palju mõelda. Kuna alles mõned nädalad tagasi tulin Ameerikast, siis valmistasin MM-iks, pole veel konkreetseid lahendusi otsima hakanud.

●● **Mis tunne sul on, kui palju oled viimase aastaga ujujana arenenud?**

Arvan küll, et olen. Muidugi on suhteliselt tüüpiline, et noorest peast arened hüppeliselt, suurte sammudega. Aga ka hiljem saad kindlasti kogu aeg paremaks. Võib-olla mitte selle varal, et ujud hooaja jooksul 2000 kilomeetri asemel 2400 – see ei pruugi paremaks teha, aga treeningute kvaliteet võib olla suurem, see teeb paremaks.

●● **Kui palju oled USA ujumistaaridelt õppinud?**

Eestis ei näe selliseid tippe, siin võib-olla lood endale kujutluse, et nad on mingid üliinimesed. Kui aga neid iga päev näed ja nendega suhtled, siis näed, et nad on tegelikult inimesed nagu sina isegi, suudad nendega rohkem samastuda ja selle kaudu ka ise paremaks muutuda. Need on ujuja jaoks tähtsad elemendid, ka väljaspool basseini suheldes.

KOGEMUS

Staaridega kõrvuti ujunud

Kuigi Martti Aljand ei ole Eestis veel tiimi kokku pannud ega tulevasele treeningukorraldusele eriti palju mõelnud, ei pelga ta, et treeningukvaliteet võiks Eestis kannatada. Kuigi USA-ga on Eestit esmapilgul raske võrrelda, on tema sõnul igal kohal omad plussid ja miinused. „Võib kõlada imelikult, aga ka Eestil on oma plussid võrreldes USA-ga. Seal on tiim nii suur ja treenereid ikkagi üks-kaks, mis tähendab, et üks-ühele-vastukaja saad sa väga vähe. Veel vähem meil, kus on tiimis päris mitu olümpiavõitjat.”

Ameerika ujumise praegust suurimat meesstaari Ryan Lochtet Martti isiklikult ei tunne, sest idarannikul treeniva Lochtega pole nad koos treeninud. „Minu tiimis oli aga näiteks Londoni olümpia 100 meetri vabaujumise kullavõitja Nathan Adrian. Naistest Dana Vollmer, Natalie Coughlin... Meil on nii palju staare ühe väikese basseini peale, ikka oma kümme-kond olümpiamedalisti tuleb ära,” ütleb Martti naerdes.

Täna Delfi Spordis:
Kes on korvpalli karikavõistluste esimesed poolfinalistid?

●● **Milline medal on sulle endale kõige armsam?**

Võib-olla see kõige esimene medal pakkus kõige rohkem emotsioone (2011. aasta lühiraja EM-i pronks 100 m kompleksujumises – A. S.), aga 100 meetri rinnuli hõbe tänavuselt lühiraja EM-ilt oli jälle kõige säravam. Ja veel ka olümpiadistantsil.

●● **Kas sulle endale tuli üllatuseseks, et sul EM-il nii hästi läks?** Kuna ma eelmine aasta olin kolmas ja neljas, tahtsin väga seekord neid tulemusi ületada. Tahtsin väga-väga. See ongi kõik, mida sportlane saab teha. Läksin väga suure tahtmisega EM-ile ja selles mõttes õnnestus kõik suurepäraselt.

●● **Kuidas sul närvidega lood on? Kas pabistamine ei sega keskendumist?**

Nooremana oli mul väga raske. Olen juba 17-aastasest peale lühiraja EM-idel käinud. Mäletan, et kui järgmine päev oli finaali, siis õhtul ei saanud magama jääda ja kui uni tuli,

siis see oli rahutu. Aga närvide puhul on kõige parem asi see, et mida vanemaks saad, seda rahulikumaks suudad jääda. Tõusud ei ole enam nii suured ja mõõnad nii madalad.

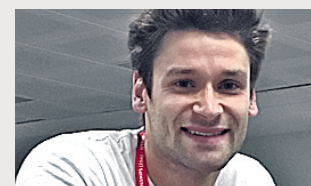
●● **Ikka kiputakse sportlasi võrdlema. Kas sulle ei tundunud vahel, et ujujad saavad võrreldes teiste sportlastega teenimatult vähe tähelepanu?**

Ei! Vaata, selline on sport. Võtame näiteks need superstaarid, keda ma seal basseinis näen, kuidas nad tööd teevad. Aga kui võrrelda nende tuntust Ameerika jalgpallurite omaga, ei jõua see ligilähedalegi. Minu jaoks on kõige tähtsam, et tegele alaga, mida ma armastan, et olen selles edukas ja iseenamaga rahul.

●● **Lõpetuseks – mida sina arvad, kes tuleks valida lõppeva aasta parimaks sportlaseks?**

(*Naerab*) Sellele tiitlile on kaks suurt pretendent: Gerd Kanter ja Heiki Nabi. Aga kuna Nabil on säravam medal, tuleks valida tema. ●

KES TA ON?

Martti Aljand

Sündinud 22. novembril 1987

HARIDUS:

●● lõpetas 2007 Tallinna Kristiine gümnaasiumi ja 2012 California Berkeley ülikooli.

TREENERID:

●● Viive Soll, Heidi ja Ain Kaasik, David Durden ja Greg Meehan

SAAVUTUSED 2012

●● **Lühiraja EM-il:** 100 m rinnuliujumise hõbemedal, 100 m kompleksujumise pronksmedal
●● **Lühiraja MM-il:** 100 m rinnuliujumise 4. koht; 100 m kompleksujumise 10. koht
●● **Pika raja EM-il:** 100 m rinnuliujumise 14. koht
●● Ei pääsenud Londoni olümpiamängudele.

"SÖRMUSTE ISANDA"
TRILOOGIA
LAVASTAJALT

KÄÄBIK
OOTAMATU TEEKOND

MS6
DOLBY DIGITAL

Saal 1 HFR 3D	11:30(ainult E) 13:55(R,T) 15:25(ainult E) 17:50(R,T) 20:15(ainult K) 21:45(R,T)
Saal 1 HFR 3D	12:15(L, K, N) 13:25(ainult P) 16:15(L, K, N) 19:45(ainult P)
Saal 2 HFR 3D	12:15(R, E, T) 16:15(R, E, T) 20:15(R, P, E, T)
Saal 2 HFR 3D	13:55(ainult L, N) 17:50(ainult L) 20:45(ainult N) 21:45(ainult L)
Saal 5 3D	18:40(ainult E, T)
Saal 6 3D	18:40(ainult K)
Saal 7 3D	14:45(v.a. P) 17:15(ainult P) 18:40(R, L, N) 21:00(ainult P)
A.Le Coq Sviit 3D	19:50(R, T, N)

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€. 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€. 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riikiel pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. ALe Coq Sviit E-N pilet 17€, R-P pilet 21€

KALAPOEG NEMO

KINODES 21.12. **3D**

LINDPRIID

TOM HARDY SHIA LABEOUF JASON CLARKE GARY OLDMAN JESSICA CHASTAIN GUY PEARCE

LINDPRIID

BestFilm.EU

Saal 3	22:15
Saal 7	12:10 (v.a. P)
Saal 8	15:20 18:00

EELLINASTUSED!

Saal 2 **eesti k!** 14:40(ainult P)
18:10(ainult N)

Saal 3 **vene k!** 11:30(ainult L)

Saal 6 **vene k!** 15:30(ainult P)

Saal 6 **eesti k!** 13:00(ainult L)

Pii ELU 3D EELLINASTUSED! MS12

Saal 1 20:15(ainult N)
Saal 2 17:10(ainult P)
Saal 5 21:00(ainult R)
Saal 6 21:10(ainult L)

MET OOPER: AIDA L

Saal 1 20:00(ainult L)
Saal 7 12:00(ainult P)
A.Le Coq Sviit 20:00(ainult L)

MET OOPER: MASKIBALL L

Saal 1 19:00(ainult E)

BOLSHOI BALLETT: PÄHKIPUREJA L

Saal 1 17:00(ainult P)

VIIS LEGENDI PERE

Saal 1 2D **eesti keeles!** 11:40(R,T)
Saal 2 2D **eesti keeles!** 11:40(L,K,N)
Saal 3 3D **vene keeles!** 11:30(v.a. L)
Saal 3 2D **vene k!** 13:40 20:05(K)
Saal 3 2D **eesti keeles!** 17:55
Saal 5 3D **eesti keeles!** 14:00
Saal 6 3D **vene k!** 15:30(v.a. P, K)

TOM CRUISE ON JACK REACHER

KINODES 28. DETSEMBRIST

100% ACTION

AEROAUTOD PERE

Saal 3 3D **eesti keeles!** 15:50
Saal 9 2D **vene keeles!** 12:30 16:50

TULEGA TULE VASTU K12

Saal 3 20:05(v.a. K)
Saal 6 22:15(ainult K)

KUI JÕULUMEESE ALLA SAJAB PERE

Saal 4 **eesti keeles!** 11:20 15:55

SEENELKÄIK eesti keeles, venek subti! L

Saal 4 18:05 20:10

DEEMONID eesti keeles! K14

Saal 4 13:30 22:05

ÖNNETERAAPIA K12

Saal 5 21:00(v.a. R, E, T)

SUHETE MÄNGUVÄLJAK MS12

Saal 5 18:30(v.a. E, T, K)
22:10(E, T, K)
Saal 6 21:10(v.a. L)

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
mobile.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

DŽUNGL MS12

Saal 5 2D 11:50 16:20
Saal 7 2D 22:20(v.a. P)

PILVEATLAS MS12

Saal 6 12:00(v.a. L) 17:45(v.a. K)

VIDEVIKU SAAGA: KOIDUKUMA OSA II

Saal 8 12:45 20:30

HOLY MOTORS K12

Saal 9 21:15

360 MS12

Saal 9 14:25 18:45

SEITSE PSÜHHOPAATI K14

Saal 10 22:00

ARGO K12

Saal 10 16:25

007 SKYFALL MS12

Saal 10 13:15 19:00

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS

KUNST ON KINOS

★

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud

Inimestest ja jumalatest

Filmi juhatab sisse Lembit Peterson.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

LUSTLIK JÕULUFILM SUURTELE JA VÄIKESTELE

Kui jõulumees alla sajab

EESTI KEELES

15:10 17:15

ANTHONY HOPKINS JUDIE LAW RACHEL WEISZ BEN FOSTER

360

17:00 19:20 21:30

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO SÕPRUS

★

EUROPA CINEMAS

MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

2012

POFF AVAFILM

DENIS LAVANT

EDITH SCOB

HOLY MOTORS

LEOS CARAX'i FILM

07.12

17:30

18.12	Väärikad kinohommikud: Inimestest ja jumalatest	11:00	Kui jõulumees alla sajab - eesti keeles	15:10 17:15	18.12	Holy Motors	17:30
	Võluhõbe 2: Jaht jõulusarvele - 2D versioon, eesti keeles	13:15	360	17:00 19:20 21:30		Ladina- Ameerika filmid: Altiplano	20:00
	Pitsad	13:35	Eksitus	19:30		Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee	
	Seenelkäik	15:00	Teel põhja	21:15			

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

Danske Bank
Jazzis uued standardid

19.-28.04.2013

HENNESSY kutsub: 25. aprill Merepaviljon

GREGORY PORTER (USA)

Piletid müügil Piletilevi ja Ticketpro müügikohtades.
Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.
Piletid soodsad 31. detsembrini! www.jazzkaar.ee

KAFO **ERGO** ●●● EestiPäevaleht

26. aprill Nokia Kontserdimaja

CHARLES LLOYD NEW QUARTET (USA)

27. aprill Merepaviljon

HIROMI (JAAPAN)

Parim jõulukink - särav muusikaelamus kevadeks!

Jazzkaar 2013 PEAESINEJAD!

kuulutus.lehed.ee | Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

TALLINNA LINNATEATER

Festival Talveöö unenägu
17. – 21. detsembril

Tahame luua näitemängu, mis muudaks maailma (Tšiili)
19., 20., 21. detsembril 18.00

Viimane proov (Peruu)
19., 20. detsembril 20.00,
21. detsembril 18.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

AEG KAUBELDA!
Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Eda Esperk lastega
Tunneme südamest kaasa venna ja onu kaotuse puhul

ENN VEERTEE

Jaana ja Eda peredega

Kallis Ingrid, südamlük kaastunne armsa

EMA

lahkumise puhul

kolleegid Swedbanki
Tallinna regioonist

Südamlük kaastunne
Urve Väljarile kalli

EMA

kaotuse puhul

Töökaaslased

Sügav kaastunne Kristile isa

ERKI KULDMA

surma puhul

kolleegid Teede- ja
Raudteosakonnast

!!! Eesti Kontsert

T 18. detsember kell 19
Vanemuise kontserdimaja
K 19. detsember kell 19
Pärnu kontserdimaja
N 20. detsember kell 19
Estonia kontserdisaal
Haydn. “Te Deum”
EESTI FILHARMOONIA
KAMMERKOOR
TALLINNA KAMMERORKESTER
Solistid Kädi Plaas, Iris Oja,
Mati Turi ja Uku Joller
Dirigent Daniel Reuss
Mozart. “Missa longa”
Joseph Haydn. “Te Deum”
Joseph Haydn. Sümfoonia Es-Duur

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537,
Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

Siiras kaastunne kolleeg
Toomas Piltile

ISA

kaotuse puhul

Kolleegid Advokaadibüroost
Oja, Nõu & Partnerid

Mälestame head sõpra

LAINA VELNERIT

Avaldame kaastunnet
Haraldile ja lastele

Ulvi, Maila, Mare ja Heino

Südamlük kaastunne Mairele,
armsa

EMA

kaotuse puhul

Medendi koduõed

Lahkus meie kallis ema,
vanaema ja memme

HILDA VÄLJARI

23.06.1916 – 16.12.2012

Leinavad tütar ja poeg perega

Lahkus meie kallis abikaasa,
isa ja vanaisa

VELLO VANASELJA

15.02.1934 - 15.12.2012

Leinavad omaksed

Matusetalitus
21.dets. kl 10
Rahumäe kalmistu kabelis

Laen

- Laen kinnisvara tagatisel.
AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 6486083 www.aolaenu.ee
Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.
- ABC Laenu AS/ Lombard. Laenu tagatise vastu. Kulla ja hõbeda kokkuost. www.abclaenu.ee, tel 6075008.
- Trimo Investments-laenu tagatisega ja ilma. Tegemist on finantsteenuse reklaamiga. Tutvu tingimustega, konsulteer, tasuta tel 800 2424. Krediidikulukuse määra näide: 5000€/60kuud-47%.

Müük

- Müüa lõhutud kuivad ja märjad küttepuid. Tel 509 2933
- Müüa soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151 või 5354 3002
- Müügis palju kasutatud kontorimööblit. Defekte võib ka leiduda. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 Kauplusladi APUNEXS OÜ
- Küttepuid ja brikett, tel 654 1100.

Teenused

- KAARDIDENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min
www.ennustus.ee
- NÕUANDELIIN tel 900 5020.
Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele. Kõne hind 0,97€/min.

Tervis

- Parapsühholoog Ž. Stepanjan aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 58588910.

Teated

- MTÜ Eesti Saksa Lambakoerte Ühingu liikmete erakorraline üldkoosolek toimub 28.12.2012 al. 16.00 Keila-Joa, Adra küla, Harjumaa (kennel Heleros ruumid).

REET KUUB

6.12.1949 - 13.12.2012

Mälestavad klassikaaslased
Tallinna Reaalkooli 1968.a
lennust

Sügav kaastunne omastele

Hüvastijätt
22. dets. kl 10
Tallinna Jaani kirikus

On lahkunud hea sõber ja grupiõde

REET KUUB

06.12.1949 - 13.12.2012

Hüvastijätt
22. dets. kl 10
Tallinna Jaani kirikus

TPI KÜ 1973.a. lõpetajad

Avaldame siirast kaastunnet
Elin Priksile armsa

VANAISA

kaotuse puhul

EAS Turismiarenduskeskus

Kallis Vaike
Meie mõtted on Sinuga,
kui jäät hüvasti oma armsa õe

HELGIGA

Anne-Liis, Mall, Mare,
Ulve, Pille, Ülle, Reet, Tiit

Mälestame endist töötajat

REIN ÕISPUUD

ja avaldame siirast kaastunnet
lahkunu omastele

AS Finmec

Sügava kurbusega peame teatama, et lahkus meie kallis abikaasa, ema ja vanaema

VAIKE VIKLOO

Ärasaatmine toimub
22. dets. kl 10.30
Rahumäe kalmistu kabelis

Heiki Viikloo
koos tütardega

Südamlük kaastunne
Kristi Kuldmale isa

ERKI KULDMA

surma puhul

Kolleegid Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeeriumist

Südamlük kaastunne
Rutt Murrule

MINIA

surma puhul

töökaaslased
Keskkonnaametist

Mälestame kolleegi ja
mõttekaaslast

REIN HANSON

Avaldame kaastunnet omastele

Villu Reiljan, Mai Treial,
Arvo Sirendi, Lea Kiivit

Lahkunud on meie kallis
ema ja vanaema

MARET EPLER

22.09.1949 - 14.12.2012

Leinavad lapsed peredega

*Jää Jumalaga, kodu,
mu rõõmu-, muremaa,
su värvavat ei iial nüüd enam
ava ma, sest uue kodu värv on lahti
minule, sealt läbi värsind ihu läeb
viimaks rahusse.*

Täname kõiki, kes meid leinas
toetasid ja aitasid viimsele teele
saata meie kallist poega ja venda

MATIS LINDEMANN

Omaksed

Avaldame sügavat kaastunnet
Eda Esperkile venna

ENN VEERTEE

surma puhul

Saku Vallavalitsus
Saku Vallavolikogu

Lahkus meie kallis vanaema

SAIMA KIMMER

27.02.1931 - 15.12.2012

Leinab pojapoeg
Kristian perega

Hüvastijätt
21. dets. kl 11
Rahumäe kalmistu kabelis

On lahkunud armastatud

MILVI KASS

26. V 1932 - 13. XII 2012

Mälestavad poeg,
tütar ja kasutütar
peredega

Lahkus meie kallis memme

HILDA HEINSALU

sünd. Partsa

17.02.1927 - 14.12.2012

Ärasaatmine
19. dets kl 12
Rahumäe kabelis

Tütred Hille,
Heidi ja Heli peredega

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Kahtluse vari, 2 (Inglise 2002)

09.55 Terevisioon*

11.55 Prillitoos*

12.55 Puutepunkt*

13.25 Meie inimesed: Viktor*

13.50 Osoon*

14.25 Välisilm*

15.00 Välisilm esitleb Kõned, mis muutsid maailma (Speeches That Changed the World, Inglise 2011)*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Kahtluse vari, 2 (Inglise 2002)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2005)

17.40 Draamasari Südameasi: Kui valgus hääbub (Heartbeat, Inglise 2006)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Vabariigi kodanikud

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kirjandusministeerium, 4/4

22.10 Draamasari Vaalasaarte Maria: Pööripäev (Hvaler, Norra 2008)

23.00 Komöödiasari ENSV: Lõks*

23.30 Draamasari Südameasi: Kui valgus hääbub (Heartbeat, Inglise 2006)*

00.20 Ringvaade*

01.28 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 404

06.45 Joonissari Garfield

07.10 Joonissari Kasskoer: Iluuisutaja Piuksu

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Henny Youngmani päev

08.00 Reporter*

09.00 Roosa teemant*, 12

10.00 Keelatud vili*, 25

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5395

11.30 Saladused – kummituste eri*

12.20 Ärapanija*: Hooaja viimane!

12.55 Kuldvillak*

13.30 Doktor Oz: Kas su kodu tapab sind? Kõige mürgisemad ruumid

14.30 Komissar Rex: Surm muuseumis

15.30 Punased roosid, 405

16.30 Keelatud vili, 26

17.30 Roosa teemant, 13

18.30 Kodus ja võõrsil, 5396

19.00 Reporter

20.00 Krimi

20.30 Alcatraz: Carl Sweeney

21.30 Kriminaalne Venemaa: Ohtlikud teekaaslased

22.05 Mängufilm Terminaator: Lunastus (Terminator Salvation, UK/ Itaalia/ USA/ Saksamaa 2009)

00.20 Chuck: Chuck vs. kolm sõna

01.15 Merepatrull: Önn soosib

02.00 Mängufilm Võluv märklaud* (Fair Game, USA 1995)

03.25 Reporter*

04.15 Utta Danella: Kuu järve keskel* (Utta Danella: Der Mond im See, Saksamaa 2004)

TV3

06.15 Multifilm Gormiti

06.40 Multifilm Winxid

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Monsuno UUS!

08.00 Kaunis Lola, 76*

08.55 Kirgede torm, 5131*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6371*

10.20 Elu keset linna 17, 16*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 46*

11.35 Kõige naljakamad koduvideod*

12.05 Grace'i päästmine 2, 8: Politseiniku süda

13.00 Kolmedok: Kui reedel lõpeb maailm*

14.00 CSI kriminalistid 12, 16: Vooluvaba kriminalistika*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6372

15.25 Selline on elu!: Olen itaallasest laulja Nevio järele hull

16.25 Kaunis Lola, 77

17.25 Kirgede torm, 1532

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 47: Talunikelt jõuludeks

20.00 Kaua võib!

20.30 Suletud uste taga 1, 3

21.30 Dr House 8, 4: Riskantne äri

22.30 KINO3: Mängufilm Mercury on hädaohus (USA 1998)

00.40 Öigluse nimel 1, 12: Linnalahing, 2

01.38 TV3play.ee uudised

01.40 Seadusesilm Steven Seagal 1, 9

02.10 Kaua võib! *

02.35 Kolmedok: Kui reedel lõpeb maailm*

03.25 Seitsmesed uudised

03.50 Suletud uste taga 1, 3*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 47: talunikelt jõuludeks*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!*

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Minu lemmikloom* **07.20** Animasari Muumioru lood* **07.45** Seiklussari lidne leping **08.15** Lastetuba* **08.25** Animasari Must ja valge koer* **08.35** Eesti keel maailmas, 2/4 **09.00** Ringvaade* **10.05** Kultussari Vang nr 6, 15/17: Tüdruk nimega Surm* **10.55** Uus veeuputus (Inglise 2011)* **11.48** ERR-i uudised **17.00** Kalailm, 27/29* **17.30** Mõtete sunnil, 5/5* **18.00** Animasari SimsalaGrimm **18.30** Lastetuba: Lugu Jeesuse sündimisest **18.40** Animasari Siilipoiss Alfredi salapärased seiklused **18.50** Seiklussari lidne leping: 18. detsember* **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Pealtnägija (venekeelsete subtiitritega)* **20.45** Erica: Minu päka all **21.30** AegRuum Orbiit – Maa erakordne teekond, 3/3: Kalle **22.35** Eesti lood: Hunt **23.00** Eesti TOP 7 **23.45** Inspektor Banks: Haud on külm (DCI Banks, Inglise 2011)* **01.22** ERR-i uudised

Kanal 11

06.40 Pilvede all* **07.25** Saint Tropez: Tähtis on armastada **08.30** Doktor Oz*: Eluohhtlikud toidulisandid **09.25** Doktor Oz: Doktor

Ozi alternatiivne tervisekliinik **10.20** Ellen* **11.15** Superlapsehoidja* **12.10** Top Shop **12.25** Miss Marple*, 12 **14.20** Südametukse, 33 **15.15** Südametukse, 34 **16.10** Superlapsehoidja **17.05** Naistekliinik, 52: Vastunäidustused **18.00** Doktor Oz: Kas teie apelsinimahl on ohutu? **19.00** Pilvede all **20.00** Ellen **21.00** Agentuur **21.30** Mis sul seljas on? **22.00** Kadunud **23.00** Kummaline seks **23.30** Sex sexy **00.00** Reporter **00.50** Naistekliinik*, 52: Vastunäidustused **01.35** Pilvede all* **02.20** Saint Tropez* **03.15** Doktor Oz* **04.00** Doktor Oz* **04.40** Pagariپیگاد: Mida külvad, seda lõikad **05.05** Reporter* **05.50** Talisman, 39

TV6

06.00 Hommikuraadio **09.00** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna 2, 16 **10.00** Kutsuge Cobra 11 1, 42 **11.00** Lauulupealin 1, 2 **12.40** Kalamehejutud 3, 17 **13.15** Top Shop **13.30** Kodu keset linna 2, 17 **14.00** Kälimehed 1, 9 **15.00** Kutsuge Cobra 11 1, 42 **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 12 **16.30** Brigaad 3 2, 4 **17.30** Kutsuge Cobra 11 1, 43 **18.30** Simpsonid 15, 19 **19.00** Perepea 3, 31 **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema 4, 13 **20.00** Kol-

HOROSKOOP

JÄÄR

Kuna alateadvuse mõju on tugev, ei tohiks riskida ega võtta ette keerukaid ettevõtmisi. Kõik suuremate riskidega seotud ettevõtmised tuleks täna välistada.

SÖNN

Kontaktid inimestega on küll olulised, ent samas pisut pingelised. Midagi kummalist oleks nagu õhus. Näiteks romantiline suhe võib olla kuidagi tavatu.

KAKSIKUD

Võtad ette rohkem, kui suudad lõpule viia. Hindad paljuski oma võimeid üle ja siis avastad, et sipled ajapuuduses.

VÄHK

Joogid, mida sa jood, võiksid olla lahjemad ja tunded, mida tunned, jõulisemad. Sa oled kuidagi ebakindel ja püüad end maailma eest kuhugi ära peita.

LÕVI

Sinu sisemine tuli ja energee-tiline tase on väga kõrge. Tavaliselt tajutakse seda kui seksuaalset energiat. Aga seda võib muundada ka näiteks loominguks.

NEITSI

Tegutse loomingulisemalt, ära aja näpuga reeglites järele! Oled liiga nõudlik nii enese kui ka teiste suhtes. Mõni isik võib sinu suhtes ebaviisakalt käituda.

KAALUD

Sind ärritavad olmelised detailid või isikliku elu pisiasjad, kuna oled eesmärgiks seadnud hoopis suuremad plaanid. Aga just väikesest asjast saavad alguse suured asjad.

SKORPION

Lase vaim vabaks, fantaseeri, unista! Kui on probleeme, unusta need vähemalt täna ja loo enda jaoks uus positiivsus!

AMBUR

Sinu elus on praegu tasa-kaal pisut häiritud. Lähipäevil on võimalik müstiline vedamine, aga ka samas suurusjärgus umbsõlm.

KALJUKITS

Mõte, mis täna pähe kargab, või inimene, kellega nüüd kohtud, võib olla määrava tähtsusega tuleviku seisukohast. Võib tekkida ka ootamatu huvi mõne veidra asja vastu.

VEEVALAJA

Suuremad rahaliigutamised on ebasoodsad. Ei tohiks laenu võtta ega ka anda. Kuid suhete liinis oled edukas.

KALAD

Täna võid kalduda hajameelsusse ja olla praktilistes asjades sinisilmne. Kui su loomingu-iline tase on kõrge, siis luuleta, joonista, vooli, kirjuta valmis üks armastuskiri!

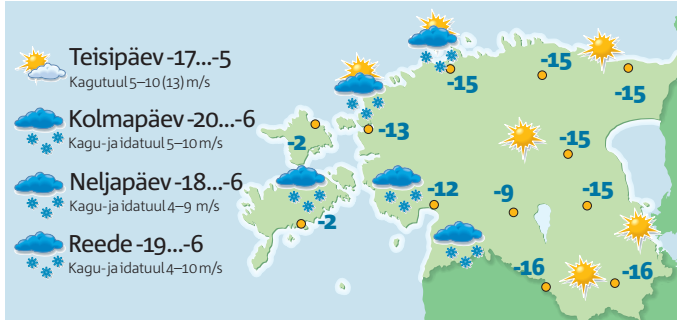
ILM

Teispäev -17...-5
Kagutuul 5–10 (13) m/s

Kolmapäev -20...-6
Kagu- ja idatuul 5–10 m/s

Neljapäev -18...-6
Kagu- ja idatuul 4–9 m/s

Reede -19...-6
Kagu- ja idatuul 4–10 m/s

RISTSÕNA

	TÄESTI UUS	LINN SAKSAMAAL	BENEBIBPATRIAPATER (meieisepäiv)	ŠOTI LAULJA BOYLE...TÄLLINN-PÄRNU...MAANTEE	SAKSA K. SIDESÕNA KIRJANIK (1924-2004)	JALALUHAS	NORD-OST JÄRGARV	UMBES METSAVAHELIN TEE	PESUPULBER ILUTAIM
	EESTI KROON	URAAN							
ILMASTIKU-NÄHTUS									
ELUST LAHKUNUD									
LOOM									
PESUPULBER									
HERA UM-MARDAJA									
NOODIKIRJA MÄRK									
ULTIMA THULE									
PÄRNU JÕE LISAJÕGI									
V NAABER									
LEONARDO da VINCI MAAL									
S-HAALIKUT MEENUTAV HAALITSUS									
LÄÄGE									
AGA									
KAHE-SUGUSELT									
ILMAKAAR									
POOLA HÄRRA									
ELEKTER									
UHKELDAV SÜDKUS									
...KÄLJA (esivanem)									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

•• Uusrikas ostab endale kalli BMW. Istub kohvikus, joob kohvi ja imetleb akna all seisvat autot. Siis aga märkab korraga, et keegi ronib parajasti autouksest sisse. Kuni ta tänavale jõuab, on auto juba ära aetud.

„Politsei!” lõugab uusrikas. „Politsei!”

Kohale sõidab politsei patrullauto – Škoda. Uusrikkalt küsitakse, mis juhtus, kutsutakse ta autosse ja kihutatakse BMW-d taga ajama. Jõutakse järele, tõmmatakse kõrvale ja hoitakse sama kiirust, uusrikas aga laseb klaasi alla ja karjub ärandajale:

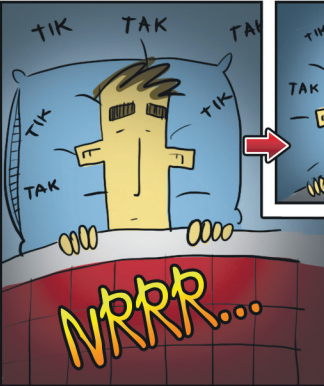
„Kuule, idioot! Miks sa mu autot teotad?! Lülita turbo sisse!!!”

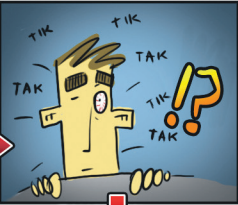
•• Kiri Jõuluvanale: „Tere, vana raibe! Ma ei usu sind juba kaks aastat!” Jaan, 47 aastat vana

•• Sõbrannad omavahel: „Mis sa jõulupühade ajal teha plaanid?” „Kaks-kolm kilo juurde võtta!”

PAUER

KRISTIAN PAUR

NEMI

LISE MYHRE

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

	5							
		8	3	5		4	2	
2					7	9		
			7	9				
6		2				8		9
				1	8			
		1	5					3
	3	7		8	4	2		
							1	

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

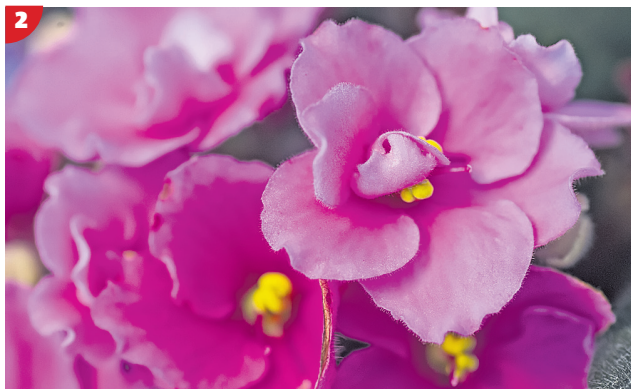
Mängi: www.epl.ee/sudoku

SUDOKU reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

8	1	5	7	9	4	6	2	3
4	6	7	5	3	2	8	9	1
2	9	3	1	8	6	5	7	4
9	2	6	3	4	1	7	8	5
3	8	1	9	5	7	2	4	6
7	5	4	6	2	8	3	1	9
5	7	8	4	1	3	9	6	2
1	3	2	8	6	9	4	5	7
6	4	9	2	7	5	1	3	8

-1, 2, 3, 4- Kannikeseõieline säntpoolia -5, 6- Idahüatsint

Fotod: Vallo Kruuser

Aed

Urmas Laansoo
Tallinna botaanikaead

SÄNTPOOLIA

Parun von Saint Pauli avastatud taim

Säntpoolia teaduslik nimetus on antud parun Walter von Saint Paul-Illaire'i (1860–1910) auks, kes säntpoolia 1892. aastal Tansaania avastas ja seemned Saksamaale saatis. Säntpooliat peetakse mitmel pool maailmas emade ja emaduse sümboltaimeks ja kingitakse kõikvõimalikel puhkudel emadele.

Rootsis, USA-s, Kanadas, Rumeenias, Eestis, Venemaal, Lätis jm on säntpooliahuvilised ja kollektsionäärid loonud säntpooliakasvatajate ühinguid. Klubilise tegevuse väljundiks on teabepäevad, näitused ja trükised ning nende toredate taimede populariseerimine.

SORDID

Eksootilised hallid ja rohelised õied

Tänapäeval tuntakse rohkem kui 2000 sorti säntpooliaid. Need erinevad üksteisest taime suuruselt, lehtede värvuse, kurrulisuse ja varte kõrguse poolest. Tuntakse rippuvate ja laiuvate vartega säntpooliad ning liht- ja täidisõielisi sorte.

Kõige eksootilisemad on hallide, roheliste ja kollaste õitega sordid. Õite suuruse järgi jaotatakse säntpooliaid väikeste, keskmiste ja ülisuurte õitega rühmadeks.

Enamik säntpooliasorte on aretatud niisketes rannikumetsades kasvavast kannikeseõielisest säntpooliast (*S. ionantha*). Viimastel aastatel on aretuses kasutatud ka teisi liike ja saadud huvitavaid miniatuurse kasvuga sorte.

Säntpoolia (*Saintpaulia*) perekonda kuulub kuus liiki mitmeaastaseid rohttaimi gesneerialiste (*Gesneriaceae*) sugukonnast. Säntpoolia looduslik levila on Ida-Aafrikas. Kõige rohkem kasvab neid Tansaania ja Kenya kaguosa rannikulähedastes varjulistes mägimetsades. Mitu säntpoolialiiki on looduses haruldaseks jäänud, sest metsi langes hävitatakse nende kasvuks. Säntpoolia lähim sugulane samas gesneerialiste sugukonnas on meilgi toataimeks tuntud keerdviljak (*Streptocarpus*).

Säntpooliat võib teisiti nimetada ka paulikeseks. Rahvapärastelt tuntakse säntpooliat kui aafrika kannikest, varjukannikest, usambara kannikest ja parma kannikest. Tõeliste kannikestega (*Viola*) säntpoolia sugulane ei ole, aga tema õied meenutavad väliselt pisut põhjamaa kannikeste õisi ja sellepärast on neid nii nimetama hakatud.

Gesneerialised on üsna suur peamiselt troopiliste taimede sugukond, kuhu kuulub 2900 liiki 139 perekonnast. Tuntumad säntpoolia sugulased on leitselill, punahuul, hiilulill, templilill, vaskleht, õnnekann, sipelgalill jpt. Säntpoolia on kogu Euroopas ja Põhja-Ameerikas populaarne toataim. Eestis müüakse õitsvaid säntpooliaid aasta läbi.

Kodus valige säntpooliale valge, kuid alates kevadest otsese ereda päikese kiirguse eest varjatud paik. Nad on soojalembesed taimed, ruumi optimaalne õhutemperatuur on 21–27 soojakraadi ja õhuniiskuse 50–60%. Öösel võib taim olla jahedamas, kuid ruumi temperatuur ei tohiks olla madalam kui 16 kraadi.

Säntpoolia kasvab ja õitseb kõige paremini õhurikkas,

vett hästi läbilaskvas substraadis. Valmissegatud pakendatud toataimemullale on tema jaoks hea lisada peenestatud puusütt, natuke lehtpuutuhka ja perliiti.

Säntpooliat võib kasta nii pealt kui ka vett potialusele kallates. Pealt kastes vältige vee sattumist lehtedele või lehekaenlasele. Kastmisvesi peaks enne kasutamist olema seisnud lahtises anumask vähemalt 24 tundi. Õitsvat taimet võib üks kord nädalas lahja täisväetislahusega väetada.

Säntpooliaid istutatakse ümber igal kevadel või suvel ja neid saab kodustes tingimustes edukalt paljundada lehepistikutega. Varre küljest ettevaatlikult eemaldatud leht pannakse juurduma perliidi või vermikuliidiga täidetud potti. Vees juurutades võib leht kergemini mädanikesse nakatuda ning arenevad juured on liiga peenikesed ja nõrgad. Võsundeid moodustavaid rippuvaid sorte on lihtne paljundada nende tippu moodustuvate lisataimede

Ümbersünni taim

Hüatsindi (*Hyacinthus*) perekonda kuulub kolm taimeliiki aspariliste (*Asparagaceae*) sugukonnast.

Hüatsint on keraja sibulaga mitmeaastane taim. Looduslikult kasvavad nad Lääne- ja Kesk-Aasias. Kõige tuntum on idahüatsint (*H. orientalis*).

Hüatsinte tunti juba 18. sajandil rohkem kui 2000 sorti. Neid seostatakse ümbersünniga, aastavahetuse ja kevadega. Hüatsindisibulad on inimesele mürgised ja kui murdunud taimeorganist väljajamitsenud mahla satub nahale, tuleks see voolava vee all maha pesta.

Säntpooliat kingitakse kõikvõimalikel puhkudel emadele.

Hüatsindiõied on tugeva meeldiva lõhnaga. Ettevaatlikumad peaksid õitsva hüatsindi koju toomisega olema need inimesed, kes on tundlikud igasuguste tugevate lõhnade vastu. Hüatsindi õitsemise kestus sõltub ruumi temperatuurist. Jahedamas õitseb taim kauem ja soojas ruumis lühemalt. Ära õitsenud taimet tuleb kasta kuni lehtede kolletumiseni.

Pärast lehtede kuivamist võetakse sibul potist välja, puhastatakse mullast ja hoitakse kuni sügiseni sooja toas. Peenraste istutatakse hüatsindisibulad sügisel septembris või oktoobris. ●

